СОНЦА:
Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск —6.10, 20.10, 14.00;
Віцебск —5.57, 20.03, 14.06;
Магілёў —5.59, 19.59, 14.00;
Гомель —5.57, 19.55, 13.58;
Гродна —6.23, 20.27, 14.04;
Брэст —6.29, 20.22, 13.53.
МЕСЯЦ:
Першая квадра 10 красавіка.
ІМЯНІНЫ:
Ціта, Палікарпа;
Анастасіі, Вацлава

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 50 кап.

15 КРАСАВІКА 1992 г. серада, № 77 (21855)

РОЗГАЛАС

ІТАЛІЯ ВЫДЗЯЛЯЕ КРЭДЫТ БЕЛАРУСІ

Ажыццяўленне афіцыйнай праграмы знаходжання ўрадавай дэлегацыі Беларусі ў Італіі пачалося з сустрэчы кіраўніка Беларускага ўрада Вячаслава Кебіча і суправаджаючых яго асоб з кіраўніцтвам буйнейшай фінансава-прамысловай групы ІРІ, якая аб'ядноўвае банкі, прамысловыя прадпрыемствы, канцэрны, холдынгавыя фірмы Італьянскай Рэспублікі. Прэзідэнт групы ІРІ прафесар Франка Нобіле выказаў зацікаўленасць у развіцці эканамічных адносін з Беларуссю, а таксама пацвердзіў сваю гатоўнасць канкрэтна ўдзельнічаць у рыначным рэфармаванні эканомікі рэспублікі.

В. Кебіч запрасіў спецыялістаў групы ІРІ наведаць Беларусь і перадаў прэзідэнту Нобіле пакет дзелавых прапаноў, а таксама збор законаў рэспублікі, якія рэгулююць дзейнасць замежных прадпрымальнікаў у Беларусі.

А ў 13.00 у панядзелак ва ўрадавай рэзідэнцыі ў Рыме адбылася сустрэча Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь Вячаслава Кебіча з прэм'ер-міністрам Італьянскай Рэспублікі Джуліо Андрэоці. У час дружалюбнай гутаркі Вячаслаў Кебіч інфармаваў кіраўнікоў Італіі аб ходзе палітычных і эканамічных рэформ у рэспубліцы, аб дзейнасці Садружнасці Незалежных Дзяржаў, выказаў жаданне беларускага ўрада ўступіць у раўнапраўныя партнёрскія адносіны з развітымі еўрапейскімі краінамі. Асаблівы акцэнт кіраўнік беларускай дэлегацыі зрабіў на праблемах раззбраення, пацвердзіўшы, што Беларусь цвёрда і няўхільна прытрымліваецца дагаворанасцей аб ператварэнні рэспублікі ў без'ядзерную і нейтральную дзяржаву.

Джуліо Андрэоці заўважыў, што Італія надае важнае значэнне развіццю адносін з Беларуссю, і цяперашні візіт урадавай дэлегацыі з'яўляецца пралогам для далейшага шырокага супрацоўніцтва.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ПАЛОМНІЦТВА КАЛІЙШЧЫКАЎ ДА ЎРАДА

45 чалавек з ліку бастуючых шахцёраў пехатой прайшлі 150 кіламетраў, якія аддзяляюць горад Салігорск, дзе знаходзіцца вытворчае аб'яднанне «Беларускалій», ад Мінска, дзе засядае ўрад Рэспублікі Беларусь. Бліжэй да ўрада — на плошчу Незалежнасці ў Мінску — пераехалі і трое галадаючых шахцёраў, у ліку якіх старшыня Незалежнага прафсаюза гарнякоў Іван Юргевіч. Такім манеўрам бастуючыя разлічваюць на больш канкрэтную рэакцыю ўрада на іх патрабаванні.

Месяц забастоўкі не даў калійшчыкам Салігорска жаданых вынікаў. Агульная мова так і не знойдзена ні паміж бастуючымі і адміністрацыяй аб'яднання, ні паміж бастуючымі і ўрадам. Часовае пагадненне перапісана ўжо тры разы (гэта на 13 красавіка), а згоды няма.

Не знойдзена рашэнне і ў судзе, тры пасяджэнні якога намячаліся, але прайшло толькі адно — самае першае. Два іншыя адкладваліся — то з-за мітынгу, калі была надзея, што хоць да якога пагаднення, а бакі ўсё ж прыйдуць, то па просьбе прафсаюзаў даць ім яшчэ час паспрабаваць разабрацца ў сітуацыі і прыйсці да нейкага рашэння. Прасіў аб адвядзенні яму часу для азнаямлення з матэрыяламі і іскам адміністрацыі ў суд І. Юргевіч, які быў запатрабаваны судом з плошчы Незалежнасці як кіраўнік НПГБ і прадстаўнік аднаго з бакоў, на які заяўлена ў суд. А прад'явіла іск адміністрацыя ВА «Беларускалій» выканаўчаму бюро Незалежных прафсаюзаў гарнякоў Беларусі і прафсаюзнаму камітэту хімікаў. Адміністрацыя «Беларускалія» лічыць забастоўку шахцёраў незаконнай і шукае пацвярджэння гэтаму ў судзе.

Між тым, сітуацыя ў аб'яднанні ўскладняецца з кожным днём, абстаноўка напаляецца, прыняць нейкае рашэнне вельмі складана, кампрамісы то з'яўляюцца, то знікаюць, а суд не можа вынесці прысуд, у асноўным з-за таго, што бакі просяць пачакаць. Мірнае пагадненне, прапанаванае судом, пакуль што заключыць не ўдаецца. Але хоць адно з патрабаванняў бастуючых на шляху выканання: генеральны дырэктар А. Падлесны напісаў заяву аб адстаўцы з пасады. Засталося толькі падпісаць яе. Аднак пагадненне, мабыць, не будзе дасягнута,

(Заканчэнне на 3-й стар.).

НА СЕСІІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА

Кантрольная палата— зноў без старшыні

Дэмакраты прадказвалі гэта

Васіль Даўгалёў учора не стаў старшынёй Кантрольнай палаты. Нягледзячы на тое, што ўсе дэпутаты, якія выступалі пры абмеркаванні, падтрымалі яго кандыдатуру. Нягледзячы і на тое, што вылучыў яго на гэту пасаду С. Шушкевіч.

Цікавы факт: за пяць хвілін да галасавання З. Пазняк і В. Ганчар прадказалі гэты вынік, адначасова абвінаваціўшы старшыню парламента ў свядомым шальмаванні дэмакратычна настроеных дэпутатаў у тым, што нібыта з яго лёгкай рукі ў Вярхоўным Савеце склалася заганная практыка, калі кандыдатуры на высокія дзяржаўныя пасады падбіраюцца паспешна, без належнага абмеркавання ў камісіях.

С. Шушкевіч парыраваў абвінавачванне сваім нязменным:

— Я дзейнічаю строга па рэгламенту, зацверджанаму Вярхоўным Саветам.

І, безумоўна, меў рацыю. Але калі ўспомніць, што некалькімі тыднямі раней па такому ж сцэнарыю адбывалася няўдалае абранне на гэту ж пасаду А. Дабравольскага, — міжволі прыходзіш да думкі: нешта няладнае ў нашым парламенце з падборам кадраў.

Зрэшты, ці толькі з кадравай работай? Наконт эфектыўнасці работы Вярхоўнага Савета даўно ўжо ні ў каго няма асаблівых ілюзій. Праўда, калі адны яшчэ цешацца надзеяй рэарганізаваць яго і абысціся без датэрміновага роспуску, то другія цвёрда трымаюць курс на рэферэндум, вынікі якога хутчэй за ўсё будуць азначаць роспуск парламента і ўрада.

Учора лідэр апазіцыі З. Пазняк аб'явіў у зале пасяджэнняў Вярхоўнага Савета аб тым, што ініцыятыўная група сабрала 440 тысяч подпісаў грамадзян рэспублікі ў падтрымку рэферэндуму. Слова — за Цэнтральнай выбарчай камісіяй і Вярхоўным Саветам. Малаверагодна, што яны пойдуць на тое, каб праігнараваць думку такой колькасці выбаршчыкаў. Хоць да самой ідэі значная частка (калі не большасць) дэпутатаў ставяцца без усялякага энтузіязму.

У той час як Вярхоўны Савет у чарговы раз выбіраў старшыню Кантрольнай палаты, а потым працягваў абмяркоўваць тыднёвай даўнасці даклад С. Шушкевіча, у цэнтры плошчы Незалежнасці над невялікім натоўпам людзей у пластыкавых касках развяваўся чорна-блакітны шахцёрскі штандар.

Валянцін ЖДАНКО.

Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

Аб гранічных узроўнях цэн на асобныя тавары і тарыфаў на паслугі

У сувязі з рэзкім павелічэннем прадпрыемствамі нафтавай і газавай прамысловасці паставак Рэспубліцы Беларусь паліўна-энергетычных рэсурсаў па свабодных цэнах, якія выклікалі значнае падаражанне выпускаемай прадукцыі і рост расходаў на камунальныя і транспартныя паслугі, і ў мэтах кампенсацыі дадатковых затрат сельскай гаспадарцы Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Устанавіць з 15 красавіка 1992 г. гранічныя каэфіцыенты да дзеючых рознічных цэн на рэалізуемыя насельніцтву тавары і тарыфаў на аказваемыя яму паслугі згодна з Дадаткам.

2. Захаваць датацыі на цеплавую, электрычную энергію, газ, бензін, цвёрдае паліва, кватэрную плату, камунальныя паслугі, перавозкі пасажыраў гарадскім транспартам і медыкаменты.

3. Аблвыканкомам і Мінскаму гарвыканкому разгледзець пытанні аб змяненні цэн на рэалізуемае насельніцтву цвёрдае паліва і тарыфаў на аказваемыя яму паслугі, зыходзячы з мясцовых умоў і цэн на атрымліваемую сыравіну.

4. Прадаставіць права:

аблвыканкомам і Мінскаму гарвыканкому зацвярджаць тарыфы на перавозкі пасажыраў гарадскім транспартам (аўтобусам, тралейбусам, трамваем, метрапалітэнам);

Міністэрству сувязі і інфарматыкі зацвярджаць тарыфы на паслугі сувязі, аказваемыя прадпрыемствам, арганізацыям і ўстановам;

торфабрыкетным прадпрыемствам рэалізоўваць тарфяныя брыкеты па свабодных цэнах.

5. Аблвыканкомам унесці ў Камітэт па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь прапановы аб уключэнні прадпрыемстваў, што выпрацоўваюць дровы, тарфяныя і торфавугальныя брыкеты, у пералік прадпрыемстваў-манапалістаў.

Намеснік Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь М. МЯСНІКОВІЧ.

Намеснік Кіраўніка спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь В. ДЗЕБЛІКАЎ.

14 красавіка 1992 г., г. Мінск.

Дадатак да пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 14 красавіка 1992 г.

Пералік асноўных спажывецкіх тавараў і паслуг, на якія з 15 красавіка 1992 г. устанаўліваюцца гранічныя ўзроўні павышэння цэн і тарыфаў

	Гранічныя каэфіцыенты да дзеючых цэн і тарыфаў, гранічныя цэны
Бензін	4
Дызельнае паліва	5,4
Газа асвятляльная	3
Паліва пячное	3
Газ звадкаваны	3
Газ прыродны	3
Электрычная энергія, якая адпускаецца на камунальна-бытавыя патрэбы насельніцтва, якое пражывае:	
у сельскіх населеных пунктах	24 капейкі за 1 кВт. гадзіну
у гарадскіх населеных пунктах:	
у дамах, абсталяваных стацыянарнымі электраплітамі і электраацяпляльнымі ўстаноўкамі	24 капейкі за 1 кВт. гадзіну
у дамах, не абсталяваных стацыянарнымі электраплітамі і электраацяпляльнымі ўстаноўкамі	36 капеек за 1 кВт. гадзіну
Цеплавая энергія	3
Важнейшыя віды камунальных паслуг (водаправод, каналізацыя, ацяпленне і гарачае водазабеспячэнне)	3
Тарыфы на перавозкі пасажыраў чыгуначным транспартам у прыгарадных зносінах	2
Медыкаменты	2
Гарэлка	25 рублёў на 0,5 літра*

* Надбаўка да дзеючай рознічай цаны на белую гарэлку, якая пакідаецца ў распараджэнні Мінсельгаспрода.

Намеснік Кіраўніка спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь В. ДЗЕБЛІКАЎ.

Станіслаў ШУШКЕВІЧ: «У Францыі ёсць усё! І нас прымалі там дастойна...»

Французы ёсць французы. Яны не толькі самыя добразычлівыя, ветлівыя, прыстойныя, сумленныя, але і самыя гасцінныя. Не верыце? Ну, і дарэмна. А вось тыя шчаслівчыкі, хто трапіў у састаў афіцыйнай дэлегацыі Рэспублікі Беларусь на чале са Старшынёй Вярхоўнага Савета Станіславам Шушкевічам, якая некалькі дзён назад вярнулася з Францыі, змаглі пераканацца ў гэтым на асабістым прыкладзе.

— Мы не чакалі ад французаў дрэннага прыёму, але тое, што там адбылося, пераўзышло ўсе чаканні, — сказаў на прэс-канферэнцыі, якая адбылася ў панядзелак вечарам, кіраўнік беларускага парламента С. Шушкевіч. — Нас прымалі ў Францыі так, як можна дазволіць сабе прымаць прадстаўнікоў вялікіх суверэнных дзяржаў. Мы знаходзілі паразуменне амаль што на кожным кроку. Я б не сказаў, што ў нас ёсць нейкія шалёныя вынікі візіту, фактычна мы дамовіліся аб тым, у якім накірунку будзем працаваць і супрацоўнічаць. Створаны экспертныя групы, запрошаны спецыялісты, пачата праца над праектамі — словам, справа пайшла...

Нагадаю нашым чытачам, што ў ходзе візіту Рэспубліка Беларусь першай з краін — членаў Садружнасці Незалежных Дзяржаў далучылася да Парыжскай хартыі для новай Еўропы, а Станіслаў Шушкевіч і іншыя члены дэлегацыі правялі перагаворы з прэзідэнтам Францыі Франсуа Мітэранам, міністрам замежных спраў Раланам Дзюма, дырэктарам міжміністэрскай місіі па супрацоўніцтву з краінамі Цэнтральнай і Усходняй Еўропы Клодам Віленам і іншымі афіцыйнымі асобамі краіны.

Прывяду ў кароткім пераказе адказы Станіслава Станіслававіча Шушкевіча на пытанні журналістаў.

— Ці абмяркоўваліся ў час візіту ў Францыю пытанні, звязаныя з праблемамі атамнай энергетыкі, улічваючы ролю краіны ў гэтай галіне?

— Пытанне мела месца. Яно ставілася наступным чынам. Наш урад з удзелам камісій Вярхоўнага Савета і спецыялістаў прааналізавалі сітуацыю ў энергетычным комплексе рэспублікі. Мы параўналі наш паліўны баланс з балансамі іншых краін, у тым ліку такіх, як Францыя, Бельгія, Украіна, Літва, Латвія. У сілу таго, што ў нас няма гідраэнергетыкі, нафты, мы «злоўжываем» адносінамі да нас нашых суседзяў. А з пераходам да рынкавай эканомікі гэта, вядома ж, скончыцца. Нават калі мы мабілізуем усе нашы энергетычныя магчымасці і будзем працаваць вельмі добра — у тым ліку і атрымаем валюту на закуп энерганосьбітаў — мы ўсё роўна не зможам наблізіцца да цывілізаваных краін. Таму калі мы хочам быць еўрапейскай дзяржавай па сваёй сутнасці, трэба вельмі сур'ёзна аднесціся да сваіх энергетычных праблем. У гэтым плане няварта адвяргаць і атамную энергетыку. І тут мы павінны мець справу з тымі краінамі, якія вырашаюць ядзернаэнергетычныя пытанні найбольш кваліфікавана і вынікова. Я — найперш як фізік-практык — лічу такімі дзяржавамі Францыю і Бельгію. І пагаварыць адносна гэтага нам у Парыжы было аб чым. У бліжэйшы час з французскага боку будзе сфарміравана група экспертаў, якая запрошана ў Рэспубліку Беларусь. Спецыялісты прааналізуюць нашу сітуацыю па паліўна-энергетычных праблемах і выкажуць сваю думку аб магчымасцях і перспектывах развіцця ядзернай энергетыкі ў Беларусі.

Паколькі гэта праблема вельмі балючая для нас, — працягваў С. Шушкевіч, — але яшчэ больш балюча будзе тое, калі нашчадкі будуць папракаць нас за тое, што мы не займаліся відавочнымі праблемамі. Мы заўсёды прывыклі некага даганяць. Давайце хоць адзін раз пойдзем апераджальнымі крокамі. І праверым сябе. Я думаю, Францыя — тая краіна, якая дапаможа нам у гэтым.

— Ці разглядаліся ў ходзе сустрэч у Францыі пытанні канверсіі, дапамогі Францыі Беларусі ў гэтай справе?

— А інакш і быць не магло. Пытанне канверсіі разглядалася на трох узроўнях. Гэта, перш за ўсё, на ўзроўні ваенных спецыялістаў і экспертаў. Афіцыйны прадстаўнік французскага ваеннага ведамства быў упаўнаважаны кіраўніцтвам сваёй краіны весці з намі папярэднія перагаворы, а далей гэтыя пытанні разглядаліся на самым высокім узроўні. Другі ўзровень — мы абмяркоўвалі гэтыя праблемы лакальна, з адной з буйнейшых электронных фірм Францыі «Томсан». І, нарэшце, — з прамысловай палатай краіны, структурай, якую ўзначальвае Філіп Жыскар д'Эстэн.

Францыя ў прынцыпе пацвердзіла сваю гатоўнасць аказваць нам дапамогу ў гэтай справе. Больш таго, яна пацвердзіла сваю рашучасць аказваць гуманітарную дапамогу, якая будзе спрыяць працэсу канверсіі. Толькі прашу вас, — зазначыў пры гэтым кіраўнік беларускага парламента, — разумець гуманітарную дапамогу ў сапраўды гуманітарным сэнсе слова. Нам будуць дапамагаць атрымліваць адукацыю ў тых галінах, якія працуюць на канверсію. Гэта — ваенная галіна, прамысловасць, бізнес і шэраг гуманітарных галін. Акрамя гэтага, шэраг фірм Францыі маюць ужо прамыя кантакты з прамысловасцю Беларусі, якая была раней пераважна саюзнага падпарадкавання, арыентавалася на ваенныя патрэбы. Іх цікавіла, наколькі сур'ёзна маем мы намер заняцца канверсіяй, і на ўсе пытанні французскі бок атрымаў канкрэтныя адказы.

— Што вы можаце сказаць адносна будучага прадстаўніцтва Беларусі ў Францыі...

— Кожнае пытанне адносна прадстаўніцтва рэспублікі за мяжой будзем разглядаць канкрэтна і асобна. Тое, што яно патрэбна ў Францыі, гэта адназначна. Нам цяжка пакуль што са сродкамі, таму будзем ісці як па шляху прамога прадстаўніцтва, так і шляхам прыцягнення мясцовых спецыялістаў.

— Ці не з'яўляецца ваш візіт у Францыю — па сутнасці першы візіт у буйную еўрапейскую краіну — спробай уцягнуць Беларусь у сферу ўплыву Францыі на міжнароднай арэне?

— А чаму б у добрую сферу ўплыву нам і не трапіць?! Мы не праводзім безразважлівую палітыку, палітыку «старэйшага брата» і інш., а дастойныя раўнапраўныя кантакты нам заўсёды імпанавалі. Ні ў Францыі, ні раней — у час паездкі ў Фінляндыю—я не адчуваў наша становішча нейкім стратным, другарадным. Прынамсі, так і павінны будавацца нармальныя адносіны паміж самастойнымі дзяржавамі.

— Вы не адзін раз адзначалі, што Рэспубліка Беларусь мае намер уступіць у супольнасць еўрапейскіх краін. Як, на ваш погляд, ідзе гэты працэс? Тым больш, што цяпер вы пабывалі і ў Еўрапарламенце...

— Працэс ідзе спакойна, памяркоўна, разумна. І не трэба нам прэтэндаваць на тое, да чаго мы не падрыхтаваны. Ёсць структуры, у якія мы можам быць інтэграваны імгненна. Я думаю, што гэта і ёсць пэўная ступень членства ў Савеце Еўропы. Трэба прааналізаваць, што гэта нам дасць. Тут павінен мець месца прагматызм. Рабіць усё трэба як мага хутчэй, каб разумець, што адбываецца на кантыненце. У інтэлектуальнай інтэграцыі, я лічу, мы можам удзельнічаць ужо сёння. Што да эканамічнай інтэграцыі, скажу так: нам трэба расці, узнімаць свой узровень, тут у нас ёсць недахопы. Мы ж хочам быць роўнымі партнёрамі, а не прыдаткам каго-небудзь.

— Ці закраналіся на перагаворах у Францыі праблемы СНД?

— Кожны дзень і кожную гадзіну! Гэта галоўнае пытанне, якое хвалюе Францыю, Еўрапарламент. Наша палітыка ў праблемах СНД выклікала адабрэнне і нас гэта шчыра радавала. З дапамогай Беларусі і Францыя, і Еўрапарламент у цэлым шэрагу выпадкаў знаходзілі разгадкі. Мы тут не перабольшваем свае магчымасці і не павінны рабіць гэтага. А вось быць добрым злучальным звяном паміж інтэграванай Еўропай і СНД быць можам.

— На з'ездзе народных дэпутатаў у Маскве, ды і ў нас на сесіі Вярхоўнага Савета адбываюцца працэсы, якія сведчаць аб аб'яднанні правых сіл. Ці не знаходзіце вы ў гэтым нейкай аналогіі?

— Я не хачу, каб мая заява расцэньвалася як умяшанне ва ўнутраныя справы Расіі. Тое, што супрацьстаянне рашуча праводзімым пераменам ёсць і будзе, — гэта несумненна. Наконт аб'яднання правых сіл... А, уласна кажучы, чаму б ім не аб'яднацца?! У нас цяпер дэмакратыя... Вы, відаць, маеце на ўвазе камуністаў... Любая сіла ў рамках закона мае на гэта права.

Аналогіі тут я не бачу. У нас істотна менш рашучыя крокі, чым у Расіі. Расійскае кіраўніцтва рэзка крытыкуецца, напрыклад, за лібералізацыю цэн, за тое, што яно хацела зрабіць яе раней, а мы, наадварот, сцвярджаем, што не вытрымаем гэтага. Мы рабілі і робім усё паступова. Нас крытыкуюць за іншае, у нас і сітуацыя іншая. Знаходзячыся ў адной рублёвай зоне, мы пэўныя дзеянні, якія можа дазволіць сабе Расія, не дазваляем. Робяць гэта правыя сілы і для іх важна паказаць, што і ў Расіі, і ў Беларусі ўсё аднолькава дрэнна.

— А што вы можаце сказаць аб будучых культурных сувязях Беларусі і Францыі?

— Так, не мець культурных зносін з Францыяй будзе проста не даравальна. І тут намячаецца цэлы спектр накірункаў. Нашы спецыялісты будуць атрымліваць у Францыі веды ў галіне дыпламатыі, медыцыны, лінгвістыкі (дарэчы, беларускую мову вывучалі ў Парыжскім універсітэце з сярэдзіны мінулага стагоддзя). Наладзіцца абмен тэатральнымі пастаноўкамі, выстаўкамі, тэлепраграмамі...

Адзін з прысутных на прэс-канферэнцыі зачытаў вялікую вытрымку з заявы ініцыятыўнай групы ўсебеларускага рэферэндума, у якой, у прыватнасці, адзначаецца, што старая камуністычная наменклатура, знаходзячыся ва ўладзе, займаецца ўласным узбагачэннем і не трымаецца самастойнай палітыкі незалежнай дзяржавы, капітулюе перад эканамічным шантажом і націскам расійскага кіраўніцтва. Характар рэферэндуму, гаворыцца далей у заяве, выклікаў непрыкрытае супраціўленне старых наменклатурных кланаў, паўсюдна насуперак закону чыніліся грубыя перашкоды збору подпісаў, распаўсюджвалася дэзінфармацыя... Нібыта практыкаваўся націск, шантаж і запалохванне грамадзян, тых, хто падпісваўся за рэферэндум; на карысць улады дзейнічалі некаторыя службовыя асобы Цэнтральнай камісіі па рэферэндуму...

Каменціруючы заяву, С. Шушкевіч сказаў, што ў ёй вельмі вялікі працэнт хлусні і ніякая прыстойная структура на такую хлусню не здольна. Усе выпадкі парушэння збору подпісаў кантраляваліся і па лініі Цэнтральнай камісіі, і па астатніх накірунках.

Стандартнай хлуснёй назваў Старшыня Вярхоўнага Савета рэспублікі і сцвярджэнні аб узбагачэнні цяперашніх кіруючых структур, у прыватнасці, членаў Вярхоўнага Савета. І наогул заяву БНФ Станіслаў Шушкевіч назваў крызісам ідэй. «Беларусі неабходны людзі, якія б сказалі, як паступаць у гэтай цяжкай сітуацыі, — падкрэсліў ён. — Сумленнай частцы БНФ трэба па-сапраўднаму аб'ядноўвацца...»

Кар. «Звязды».

Раніцай, калі наш фотакарэспандэнт прыехаў у маладзечанскі калгас «Герой працы», расклад дня гаспадаркі ўжо быў вызначаны. З-за начнога дажджу і снегу сяўбу вырашылі часова спыніць. А на фермах, як вядома, работа не спыняецца ні ў якое надвор'е.

— Сфатаграфуйце нашых лепшых жывёлаводаў, — прапанавала загадчыца фермы Ганна Жабко. — Нягледзячы на сталы ўзрост, яны працуюць так, што многім маладым у прыклад ставіць можна. Ферма наша невялікая, але кожны год дае гаспадарцы 80 тон мяса, 500 тон малака, каля двухсот цялят. Ва ўсім гэтым важкі ўклад жывёлаводаў **Жабко.** Яны не родзічы, такое прозвішча шырока распаўсюджана ў нашай мясцовасці. Шчыра працуюць Міхаіл Васільевіч, Зінаіда Мікалаеўна, Зінаіда Паўлаўна, Марыя Мікалаеўна. Разам яны даглядаюць 270 цялят.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

ЗВЫШ 440 ТЫСЯЧ ПОДПІСАЎ САБРАЛА ІНІЦЫЯТЫЎНАЯ ГРУПА Ў ПАДТРЫМКУ РЭФЕРЭНДУМУ

13 красавіка ініцыятыўная група перадала ў Цэнтральную выбарчую камісію падпісныя лісты ў падтрымку рэферэндуму аб роспуску Вярхоўнага Савета і выбарах новага парламента на шматпартыйнай аснове.

— Ініцыятыву правядзення рэферэндуму аб датэрміновым роспуску Вярхоўнага Савета, з якой выступіў Народны фронт, падтрымалі ўсе дэмакратычныя партыі і рухі, рабочыя страйккамы і незалежныя прафсаюзы, —адзначыў на наладжанай пасля перадачы дакументаў прэс-канферэнцыі старшыня ініцыятыўнай групы Уладзімір Анцулевіч. —1.200 чалавек займаліся зборам подпісаў. Да 14 красавіка, згодна з законам, неабходна было сабраць 350 тысяч подпісаў — 5 працэнтаў усіх выбаршчыкаў Беларусі. Работа вялася ў 88 гарадах Беларусі, у вёсках і мястэчках. Паўсюдна адчувалася падтрымка грамадзянамі ідэі рэферэндуму. За сем тыдняў сабрана 446.061 подпіс грамадзян рэспублікі. Але нас непакоіць лёс тых, хто выказаўся за ідэю рэферэндуму. Ёсць спробы націску на іх з боку службовых асоб. Таму мы пакідаем за сабой права звяртацца да міжнароднай супольнасці за падтрымкай. Такая заява ўжо падрыхтавана і перададзена разам з іншымі дакументамі ў Цэнтральную выбарчую камісію.

— Што ж датычыцца праблемы факсіміле на падпісных лістах, — працягваў Уладзімір Анцулевіч, — дык яе для мяне не існавала ніколі. Гэта пытанне было ўзнята з мэтай зацягвання збору подпісаў. Мы перадалі таксама завераны ў Першамайскім райсавеце Мінска мой уласны подпіс. Як бачыце, мы выканалі прадпісанне камісіі аб засведчанні факсіміле органам мясцовай улады.

На пытанне, колькі часу камісія будзе разглядаць сабраныя подпісы, Ул. Анцулевіч адказаў, што на працягу аднаго месяца з дня перадачы ў Цэнтральную выбарчую камісію падпісныя лісты будуць знаходзіцца на праверцы, пасля чаго павінны быць перададзены ў Вярхоўны Савет, які ў адпаведнасці з законам павінен прызначыць дату правядзення рэферэндуму. Журналісты пацікавіліся таксама, прадстаўнікі якой сацыяльнай групы найбольш актыўна выказаліся за правядзенне рэферэндуму.

— Інтэлігенцыя, — адказаў Ул. Анцулевіч. І дадаў: — Адмаўляліся ж падпісваць работнікі гандлю, а таксама былая і цяперашняя наменклатура.

Цяпер слова за Цэнтральнай выбарчай камісіяй, а затым і Вярхоўным Саветам. Ці ёсць шанц, што апошні разгледзіць гэта пытанне станоўча? Зянон Пазняк падкрэсліў: «У Вярхоўнага Савета няма іншага выйсця. У адваротным выпадку такім парадаксальным чынам ён засведчыць свой самароспуск».

Кар. «Звязды».

ПРАЦЯГ РАЗМОВЫ

ПРА КНЯЗЯ РАГВАЛОДА, ПІШЧАЛУ І ПРАБЛЕМЫ ТАПАНІМІКІ

У МАГУТНЫМ РУХУ народаў былога СССР да адраджэння сваіх нацыянальных культур, ачышчэння ад усяго гвалтам нaвязанага і чужога беларусы, на жаль, у параўнанні з суседзямі далёка не ў першых шарэнгах. І да ўнармавання сваёй тапанімічнай гаспадаркі толькі-толькі падступаюцца. Але радасць ад з'яўлення на нашых вуліцах некалькіх славутых імёнаў продкаў астуджае ўсё той жа абывацельскі лямант: «Колькі кожная новая назва будзе каштаваць народу?» Гучаць таксама сцвярджэнні, што практыка мемарыяльных імянных назваў не ў нашых традыцыях, ды і на Захадзе ў назвах вуліц і плошчаў імёны не ўжываюцца. Але ці так гэта?

Традыцыя ўтварэння назваў на аснове антрапонімаў (уласных імёнаў і прозвішчаў) гэткая ж старажытная, як і з'яўленне саміх імёнаў. І такіх назваў на зямлі незлічонае мноства. «Імянныя» назвы носяць нават цэлыя дзяржавы (Радэзія), вядомыя ў свеце геаграфічныя аб'екты (Гібралтар, востраў Маўрыкій, вадаспад Вікторыя), сотні буйных і малых гарадоў свету (Нью-Йорк, Вашынгтон, Барселона, Арлеан, Грэнобль, Мельбурн, Александрыя, Пецярбург, Кіеў, Растоў, Мсціслаў, Заслаўе, Браслаў, Барысаў).

Большасць сталіц еўрапейскіх дзяржаў (Лондан, Рым, Парыж, Мадрыд, Варшава, Браціслава, Прага, Сафія, Вільня, ды інш.) у рознай ступені захавалі да нашага часу старажытны, першапачатковы пласт гарадскіх тапонімаў. Але ніводная з гэтых сталіц, ніводны буйны горад не пазбеглі персаналізаваных назваў мемарыяльнага характару. Напрыклад, на сучаснай карце Парыжа — многія дзесяткі (!) назваў бульвараў, авеню, вуліц, плошчаў (у тым ліку ў старажытных кварталах) звязаны з імёнамі славутых французскіх гістарычных і грамадскіх дзеячаў, літаратараў, вучоных, мастакоў (Мазарыні, Дантон, Лафает, Банапарт, Шарль дэ Голь, Вальтэр, Дзідро, Бальзак, Гюго, Беранжэ, Заля, Паскаль, Гей-Люсак, Бурдэль і г. д.).

МІНСК — сталіца Беларусі — горад з цікавай і багатай уласнай гісторыяй, разам з тым, да пачатку XX стагоддзя не быў агульнанацыянальным цэнтрам. Этапы яго развіцця: памежны замак Полацкай зямлі ў XI стагоддзі — цэнтр удзельнага Менскага княства ў XII—XIII ст. ст. — з XIV-га стагоддзя буйнае рамесна-гандлёвае, а з 1566 года ваяводскае места Вялікага княства Літоўскага — з канца XVIII стагоддзя губернскі горад у царскай Расіі — з 1919 года сталіца БССР. Натуральна ўтвораны, гістарычна-каштоўны, старажытны пласт яго гарадскіх тапонімаў параўнаўча сціплы, ахоплівае па часе XI — канец XVIII стагоддзяў, а па тэрыторыі абмежаваны гарадскім валам XVIII стагоддзя.

У каланіяльны царскі перыяд, пасля гвалтоўнага ўключэння Беларусі ў састаў Расійскай імперыі, з ростам тэрыторыі горада і ўтварэннем вуліц на карце Мінска з'явіліся назвы, якія цалкам адпавядалі каланізацыйным, русіфікатарскім мэтам царызму. Даваліся назвы ад прымітыўна казённых (вул. Паліцэйская, Губернатарская, Казарменная, Жандарская, Магазінная, Правіянцкая, Батальённая); канфесійна-праваслаўных (Архіерэйская, Семінарская, Хрышчэнская, Багадзельная) да афіцыёзна-мемарыяльных (Аляксандраўская, Мікалаеўская, Паўлаўская, Кацярынінская, Скобелеўская, Захар'еўская).

Пасля захопу улады бальшавікамі і стварэння марыянетачнай БССР тапаніміка яе гарадоў, у першую чаргу Мінска, спазнала сапраўднае вынішчэнне. Пачалася татальная замена ранейшых назваў (і старажытных, і царскага часу) на ідэалагізаваныя бальшавіцкія. Вуліцам надаваліся імёны жывых і памёршых, буйных і дробных тэарэтыкаў і практыкаў рэвалюцыйнага гвалту. Менавіта тады з'явіліся вуліцы Рэвалюцыйная, Камсамольская, Рэс-

(Заканчэнне на 2-й стар.).

ПРА КНЯЗЯ РАГВАЛОДА, ПІШЧАЛУ І ПРАБЛЕМЫ ТАПАНІМІКІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

публіканская, Чырвонаармейская; Маркса, Энгельса, Свярдлова, Урыцкага, Апанскага, Мяснікова, Берсана, Фабрыцыуса і шмат іншых.

У пасляваенныя гады працэс тапанімічнага знявечання Мінска быў давершаны. У неймаверна пашыраным, бязладна забудаваным, дэнацыяналізаваным мегаполісе пануе поўны хаос вулічных назваў, абсурдная мешаніна імёнаў і найменняў.

На 1990 год з больш чым дзвюх тысяч вуліц, завулкаў, праездаў, плошчаў Мінска каля 270 мелі назвы персаналізаваныя (крыху больш за 13 працэнтаў), з якіх умоўна беларускіх — каля 90, і толькі недзе 25 з іх прадстаўляюць уласна гісторыю і культуру Беларусі.

БЕЗУМОЎНА, у тапанімічнай «гаспадарцы» трэба наводзіць парадак. Пытанне ў тым, як гэта рабіць, якім канцэптуальным падыходам кіравацца. Камісія па культуры БНФ «Адраджэнне» выпрацавала канцэпцыю такога ўпарадкавання, падтрыманую тапанімічнай камісіяй Краязнаўчага таварыства Беларусі і Навукова-асветным цэнтрам імя Францыска Скарыны. З улікам еўрапейскай практыкі і своеасаблівасці гістарычнага шляху і горадабудавання Мінска і сённяшняга яго статуса сталічнага горада, вага якога на палітычнай карце Еўропы ўсё больш павялічваецца, прапануецца:

1) Акрэсліць старажытную, запаведную частку горада (Замчышча, Верхні горад і прылеглыя да іх вуліцы) — тэрыторыю, што да часу анексіі Беларусі царскай Расіяй (канец XVIII ст.) абмяжоўвалася гарадскім абарончым валам, які ішоў па сённяшніх вуліцах Рэспубліканскай, Урыцкага, пр. Францыска Скарыны, Янкі Купалы, Старавіленскай, Замкавай, Дзімітрова, Вызвалення, Віцебскай, і цалкам, не робячы ніякіх выключэнняў, аднавіць тут усе першапачатковыя гістарычныя назвы XI—XVIII ст., утварыць такім чынам тапанімічна-запаведную зону.

2) Прааналізаваўшы гарадскія тапонімы, утвораныя за час знаходжання Беларусі ў саставе Расійскай імперыі (а гэта датычыцца тэрыторыі, сфарміраванай па-за межамі гарадскога вала XVIII ст.), вылучыць з іх усе тапанімічна і нацыянальна каштоўныя і аднавіць іх. Вярнуць да жыцця, у прыватнасці, каларытныя старажытныя найменні прадмесцяў і слабодаў, вёсак і ўрочышчаў, паглынутых горадам (Ракаўскае прадмесце, Татарскі канец, Пярэспы, Людамонт, Тучынка, Кальварыя, Ляхаўка і інш.), а таксама ўсіх гасцінцаў на выездах з горада. Усе астатнія, непрыдатныя для захавання найменні каланіяльнага перыяду, замяніць.

3) Найбольш складаная і цяжкая задача — унармаванне гарадскіх назваў перыяду ўладарання на Беларусі бальшавіцкага рэжыму. Патрэбен грунтоўны папярэдні аналіз усяго велізарнага масіву найменняў гэтага часу па ўсім горадзе, іх вартасная ацэнка. Неабходна вылучыць з іх тыя, што маюць тапанімічную, гістарычна-нацыянальную каштоўнасць і павінны застацца на сваіх месцах у якасці стрыжнёвых для пэўных кварталаў і раёнаў. Вакол іх, ці з улікам іх фарміраваць паступова на падставе выпрацаванай агульнай праграмы тапанімічныя комплексы, **паэтапна** замяняючы ўсе нявартыя, неадпаведныя, чужародныя назвы.

Такім чынам, даная канцэпцыя прапануе дыферэнцыраваны падыход: захаванне і аднаўленне старажытных, гістарычна і нацыянальна спецыфічных, тапанімічна каштоўных найменняў спалучыць з увядзеннем новых назваў, у тым ліку прысвечаных гістарычным падзеям і асобам агульнанацыянальнага значэння.

Сталіца незалежнай дзяржавы павінна мець на сваёй карце пэўны комплекс назваў з імёнамі найвыдатнейшых сыноў і дачок Бацькаўшчыны, нацыянальных герояў, вялікіх асветнікаў. І размяшчацца яны павінны не раскіданымі наводшыбе і па ўскраінах, а на годных і пачэсных месцах сталіцы.

Вось усяго некалькі з канкрэтных прапаноў па найменнях у цэнтральнай частцы горада на падставе вылучанай канцэпцыі.

Імя **князя Глеба Менскага,** сына славутага Усяслава Чарадзея, уладара і мужнага абаронцы старажытнага Менска, прапануецца надаць сённяшняй вуліцы Мяснікова (назва царскага часу — Нова-Маскоўская). Вуліца, уліваючыся ў старажытную Нямігу, як бы вядзе нас у даўніну, да самага замкавага дзядзінца. А на плошчы, што знаходзіцца ў пачатку вуліцы, можа быць конны помнік слаўнаму менскаму князю. Ці знойдзецца яшчэ ў горадзе лепшае і больш натуральна-мэтазгоднае месца для ўшанавання выдатнага нашага продка?

Імёны легендарнага **Рагвалода** і дачкі яго **Рагнеды,** летапісных прашчураў крывіцкіх, будуць не менш натуральна і ўтульна пачувацца на сённяшніх вуліцах Валадарскага (царская назва — Серпухаўская) і Урыцкага (былы Захар'еўскі завулак) — дзвюх злучаных і нібыта прытуленых адна да адной вулак у самым цэнтры горада, каля сівой Нямігі, у суседстве з праспектам Скарыны — таксама славутага палачаніна.

А побач — іншая эпоха, іншыя славутыя імёны. Браты **Іван і Антон Луцкевічы** — найбуйнейшыя дзеячы нацыянальнага Адраджэння, заснавальнікі «Нашай нівы», стваральнікі Беларускай Народнай Рэспублікі. На пачатку стагоддзя не раз прыязджалі ў Мінск. Таму і прапануецца надаць імя братоў Луцкевічаў адной з галоўных вуліц гарадскога цэнтра, сённяшняй вуліцы К. Маркса (назва царскага часу — Падгорная). Яна якраз непадалёк ад былога Віленскага вакзала і чыгункі, што прывозіла іх у Мінск, ля плошчы Незалежнасці, барацьбе за якую яны аддалі сваё жыццё. Скверык ля вакзала, у які ўпіраецца вуліца, і па якім, пэўна ж, яны не раз праходзілі — добрае месца для помніка вялікім суайчыннікам.

Паплечнік Луцкевічаў — **Вацлаў Ластоўскі.** Вядомы адраджэнец, сакратар «Нашай нівы», адзін з кіраўнікоў БНР, публіцыст і навуковец, аўтар першай «Гісторыі Беларусі» і ўнікальнай «Гісторыі беларускай (крыўскай) кнігі». Пазней—нязменны сакратар Інбелкульта і Акадэміі навук. Загінуў у сталінскім канцлагеры. Мяркуецца надаць яго імя сённяшняй вуліцы Свярдлова (раней — Каломенская) — у суседстве з імёнамі братоў Луцкевічаў і плошчай Незалежнасці.

Адам Станкевіч — беларускі каталіцкі святар, змагар за беларускую мову ў касцёле, выдатны грамадскі дзеяч-адраджэнец, публіцыст. Загінуў пакутніцкай смерцю ў бальшавіцкім ГУЛАГУ. Прапануецца, каб яго імя было нададзена невялічкай вулачцы ля касцёла Сымона і Алены ды плошчы Незалежнасці, сённяшняй вуліцы Берсана (раней — Трубная).

Узнікае як бы пераклічка імёнаў славутых змагароў за незалежнасць Бацькаўшчыны ад сівой даўніны да нашага часу. На суседніх вуліцах яшчэ — імёны легендарнага князя Усяслава, Льва Сапегі, Багушэвіча, Буйніцкага. І ўсё гэта ў суладдзі з аднаўленымі (як прадугледжвае канцэпцыя) старажытнымі назвамі: вуліцамі Кальварыйскай (Апанскага), Ляхаўскай (Кастрычніцкая) і Ратамскай (Мельнікайтэ), Зборавай і Валокамі Полацкімі (Інтэрнацыянальная), Койданаўскай (Рэвалюцыйная) і Высокім Рынкам (пл. Свабоды), Феліцыянаўскай (Камсамольская) і Францысканскай (Леніна), Дамініканскай (Энгельса) і Новым местам (пл. Кастрычніцкая), ды іншымі.

Ці можна гэткі падыход трактаваць як палітыканства, імкненне замяніць адных ідалаў на другіх, ператварыць горад у памінальнік і могільнік? Калі так сцвярджаюць ворагі беларушчыны ці беларусы-манкурты, то тут усё ясна. Бо толькі яны могуць кашчунна ставіць на адзін узровень катаў і забойцаў, укрыжаваўшых нашую Айчыну, са светлымі, святымі постацямі вялікіх продкаў. Калі ж пярэчанні зыходзяць ад шчырых беларускіх руплікаў, то ўяўляецца гэта не чым іншым, як пэўным неразуменнем ці ігнараваннем той рэчаіснасці, у якой Беларусь сёння знаходзіцца.

СЁННЯ на парадку дня стаіць перайменаванне пяці сталічных вуліц — Мяснікова, Берсана, Свярдлова, Валадарскага, Урыцкага.

Як паведамлялася ўжо ў друку, тапанімічная камісія гарвыканкома вызначылася па трох з іх: вуліцы Свярдлова надаць імя Ластоўскага; вуліцы Валадарскага — назву Пішчалаўская («за» выказаліся 9 чалавек, «супраць» — 5), не прайшла прапанова назваць яе вуліцай князя Рагвалода; вул. Урыцкага — Раманаўская слабада — пры тым жа раскладзе галасоў (альтэрнатыўная прапанова — вул. Рагнеды — таксама не падтрымана).

Паўстае пытанне: чым жа славутая асоба Пішчалы, каб яе на такім высокім узроўні ўшаноўваць? Паводле няпэўных і сціплых звестак, ён ці то архітэктар і падрадчык, ці то мешчанін з сумніцельнай рэпутацыяй, які так ці іначай прычыніўся на пачатку XIX стагоддзя да будаўніцтва так званага «Пішчалаўскага замка» — Мінскай гарадской турмы — злавесна-сімвалічнага «дарунку» царскага рэжыму паняволенаму краю. Вось такая спецыфічная «заслуга» гэтага Пішчалы перад нашай гісторыяй і народам. Наданне гэтага імя вуліцы, ды яшчэ ў самым сэрцы горада, інакш чым абразай гістарычнай памяці свядомых беларусаў выглядаць не можа.

Няма таксама аніякіх падстаў надаваць сённяшняй вуліцы Урыцкага назву Раманаўская слабада. Яна так у мінулым не называлася. Гэта былы Захар'еўскі завулак, што перасякаў па абодва бакі былую Захар'еўскую вуліцу (пр. Фр. Скарыны). А сама Раманаўская слабада — прадмесце Мінска — займала ў асноўным раён сённяшніх вуліц Рэспубліканскай, Караля, Калектарнай. Вуліца Рэспубліканская якраз і мела назву Нова-Раманаўская. Зусім мэтазгодна і лагічна было б назву Раманаўская слабада надаць адной з гэтых вуліц, а не пераносіць адвольна на новае месца.

Відавочна, што сённяшняя практыка фрагментарнай, выбарачнай, кампанейскай замены асобных назваў у горадзе шляхам валявога рашэння некалькіх сяброў гарвыканкомаўскай тапанімічнай камісіі без выпрацаванай агульнай канцэпцыі, перспектыўнай праграмы і комплексных канкрэтных распрацовак, без абавязковай кваліфікаванай навукова-культурнай экспертызы з'яўляецца заганнай і шкоднай, робіць магчымым узнікненне новых памылак, правакуе працістаянне меркаванняў грамадскасці і тых органаў, што прымаюць рашэнні (як гэта было ў выпадку змены назваў былых праспекта і плошчы Леніна, вуліцы М. Горкага).

Уяўляецца, што сёння жыццёва неабходны спецыяльны, незалежны ад выканаўчых улад, аўтарытэтны і кваліфікаваны, надзелены неабходнымі вырашальнымі паўнамоцтвамі орган (камітэт) па пытаннях упарадкавання гарадской тапанімікі. Ён павінен складацца пераважна з зацікаўленых і свядомых спецыялістаў у розных галінах адпаведных навук (гісторыкаў, географаў, моваўзнаўцаў, этнографаў, краязнаўцаў, юрыстаў, сацыёлагаў, этнапсіхолагаў і г. д.), а таксама аўтарытэтных дзеячаў нацыянальнай культуры, прадстаўнікоў грамадскасці, творчых саюзаў, культурных таварыстваў і згуртаванняў.

Толькі тады можа рэальна ажыццявіцца мэта — шляхам планамернай, сістэмнай, навукова абгрунтаванай **паэтапнай** працы прывесці тапаніміку сталіцы ў адпаведнасць з яе высокім статусам палітычнага, нацыянальнага, культурнага цэнтра Беларусі — незалежнай дэмакратычнай еўрапейскай дзяржавы. Падобным чынам — сур'ёзна, грунтоўна і кваліфікавана неабходна вырашаць тапанімічныя праблемы ўсёй Беларусі. Тут варта папярэдзіць сляпое капіраванне найменняў сталічных вуліц іншымі гарадамі Беларусі, як гэта назіралася да апошняга часу, калі абавязковымі былі вуліцы Леніна, Маркса, Энгельса, Кірава, Куйбышава і г. д. У пытаннях перайменавання вуліц улады кожнага горада мусяць кіравацца найперш мясцовымі традыцыямі, а ў мемарыялізацыі арыентавацца ў асноўным на сваіх славутых землякоў.

Яўген КУЛІК,
мастак, сябра камісіі па культуры Беларускага народнага фронта «Адраджэнне».

СУБ'ЕКТЫЎ

1. «СПАЛЬНАЯ» ПРАВІНЦЫЯ

Ранак тут ціхі, калі вашы вокны выходзяць у двор, а форткі зачынены. Можна і праспаць. А калі не выглядваць у вокны, то можна палічыць, што жывеш ў ціхім мірным райцэнтры, які ляжыць у баку ад магістральнай лініі жыцця. Перыферыя, гарадская правінцыя вялікага горада. Гэта дзесьці тэатры, музеі, выставы, рэстараны і стадыёны. Тут — цішыня, спакой, «свечкі» амаль аднолькавых дамоў. Адным словам, адзін вялікі «спальны» раён сталіцы, «спальнік».
«Паўднёвы Захад» — 1, 2, 3, 4, 5... і г. д.
Колькі іх будзе яшчэ — невядома, прынамсі, да гарызонта, дакладней, да самай кальцавой дарогі ўсё развернута, усё ўяўляе сабой будаўнічую пляцоўку.
Значыць, будаваць будуць. Калі бяруць грошы, якіх вечна нестае.

МОГІЛКІ І ВЁСКІ

Ездзячы рознымі маршрутамі, абавязкова сустракаеш могілкі. Глядзіцца яны неяк адзінока. І гэта можна зразумець. Калісьці тут было шмат вёсак. Іх знеслі. На іх месцы пабудавалі мікрараён. Вяскоўцаў перасялілі, могілкі зносіць не рашыліся. І людзі працягваюць хаваць сваякоў на родных могілках.

Уявіце бабулю ці дзядулю з нейкай Малінаўкі. Жывуць у кватэры з усімі выгодамі (што ім яшчэ трэба?) — але жадаюць, несвядомыя, быць пахаванымі чамусьці менавіта на сваіх малінаўскіх могілках. Што з іх возьмеш?

І з'яўляюцца час ад часу свежыя пахаванні: яшчэ адзін раб божы знайшоў спакой там, дзе падаў першы раз голас...

Могілкі прыходзяць у занепад. Ёсць даўнія помнікі: «Памёр у 1913, 1921, 1919 годзе...» Дзе родныя, якія перажылі рэвалюцыю і некалькі войнаў (калі перажылі), зразумела, ніхто не ведае. Хаваць тут у прынцыпе не дазваляецца, а час ідзе, з'яўляюцца новыя нябожчыкі, і зямля ім будзе пухам недзе ў іншым месцы. А што з гэтымі могілкамі? Занепад і разбурэнне? Неяк нядобра. Наогул, мне здаецца, у людзей так не павінна быць.

Астраўкамі мільгаюць на «Паўднёвым Захадзе» вёскі. У поўным сэнсе вёскамі іх, вядома, не назавеш. Хутчэй — рэзервацыямі. Уласна кажучы, што гэта за вёска, калі нават няма дзе пасвіць кароў, вакол урбанізаванае паселішча і пад акном ходзіць тралейбус? Дзіўна, як людзі наогул умудраюцца весці такое ж жыццё, як і дзесяць, і дваццаць гадоў назад? Але вядуць.

На маленькім імправізаваным рыначку ля універсама сустрэлі дзядзьку, які прадаваў малако. Купілі, разгаварыліся. Жыве за 4 прыпынкі ад нас, на вясковай, чыста вясковай вулачцы. Справа ў тым, што вакол ніякай вёскі няма, толькі адна гэтая вулачка, далей — закінуты сад. Трымае карову, свіней, курэй, — наогул, гаспадарка, можна сказаць, узорная. І нашаму дзядзьку, і яго жонцы — за семдзесят. Вядома, ёсць дзеці, унукі, магчыма, праўнукі. Кормяць усіх. Хапіла і нам малака ад іхняй каровы. Сказалі: «Бярыце хоць штодзень».

Я не ведаю, які філасофскі сэнс жыцця гэтых людзей, гэтай вясковай вулачкі. Ведаю, што шкада будзе, калі яны знікнуць. Шкада, калі са свайго дзесятага паверха буду бачыць аднолькавыя шэрыя слупы і каробкі такіх жа аднолькавых будынкаў.

А вёсачкі, відаць, хутка знікнуць. Горад расце, расце і яго апетыт. Зноў жа, гарачая вада ў кватэры. Цяжка ўтрымацца ад спакусы. Словам, хто іх ведае, гэтых старых, што іх тут трымае? Ну, не толькі ж родныя могілкі ў рэшце рэшт?

МАГАЗІНЫ І Г. Д.

Ну, безумоўна, без іх абысціся нельга.

Магазінаў мала, гэта першае, што пра іх можна сказаць. Другое: іх вельмі мала. Трэцяе: іх вельмі і вельмі мала. А людзей многа. З-за гэтага, напрыклад, я не люблю хадзіць у магазіны. Асабліва ў выхадныя. У будныя дні таксама.

Магчыма, камусьці здавалася, што 4—5 універсамаў якраз хопіць на такі вялізны раён. Уласна, гэта горад маштабу Барысава. Наколькі ведаю, у Барысаве значна больш універсамаў. Хаця, пэўна, не хапае таксама. Нарматывы складаюцца разумнымі людзьмі. Ну, можа не такімі разумнымі, каб прадбачыць усё, і не такімі добрымі, каб паставіць сябе на месца тых, для каго гэтыя нарматывы складаюцца.

Так што, калі гэта прачытае дасведчаны чалавек, то ён скажа: «А што ты хочаш? На столькі вось жыхароў трэба мець столькі вось магазінаў, бальніц, кінатэатраў і г. д. Вучоныя распрацоўвалі, не мы, дурныя». І я згаджуся: так, не мы, дурныя. Толькі запрашу пад'ехаць у бліжэйшыя выхадныя ў наш мікрараён і проста зайсці ў любы універсам. Потым штосьці купіць. Потым заплаціць. Ну, і выбрацца на свежае паветра. Пасля гэтага мы з ім падрабязна пагутарым пра ўражанні. Застаецца яшчэ дадаць, што ў наваколлі пастаянна засяляюцца новыя дамы, і лішніх ратоў (уласна, а чаму лішніх?) усё прыбаўляецца.

Асабліва страшна было наближацца да магазінаў перад і пасля ўвядзення купонаў, ды і пасля падаражання. Раён з мноствам дзяцей, а тут раптам знікла малако. Што было! Крык, плач, лямант. Нават бойкі. Каб купіць малако, прыходзілі да адкрыцця магазіна і чакалі ўнутры па 3—4 гадзіны. Так, дарэчы, было паўсюдна. Праўда, гэтае «паўсюдна» трэба памножыць на «Паўднёвы Захад», і атрымаем шукаемае.

На ўвесь мікрараён ёсць толькі адзін гаспадарчы магазін. Безумоўна, таксама ў адпаведнасці з нарматывамі. Лічыцца, што навасёлы нічым не павінны адрозніваца ад астатніх грамадзян. Ёсць ядок, рот, адзінка жывой сілы, яму патрэбна гэтага столькі, гэтага вось столькі, таго столькі вось па столькі. Праблема ўвогуле вырашана. А што пішуць і скардзяцца, дык яны ўсю дарогу пішуць і скардзяцца. Няхай іх. Гэта значыць, нас.

Маецца даволі ўбогі і небагаты магазінчык прамтавараў, а таксама дзіцячага адзення. Ажно цэлы магазін культтавараў. А таксама служба быту. Там, праўда, мала што можна зрабіць. Але ёсць жа! Ніхто не скажа, што няма.

Прыватны гандаль на «Паўднёвым Захадзе» развіты, канешне, куды слабей, чым на Камароўцы. Камерцыйны таксама. Пры кожным, бадай, універсаме існуе «філіял» Камароўкі. Гандлююць тут рознай дробяззю накшталт морквы і бульбы, марынадаў і капусты, яблыкаў і насення.

Камерцыйны гандаль мае праблему памяшканняў. Дамоў нават зашмат, але іх праекціроўшчыкі не прадбачылі такой акалічнасці, як пераход СССР ад недабудаванага камунізму да слабаразвітога капіталізму. У выніку першыя паверхі заняты кватэрамі, а камерсанты размяшчаюцца ў стандартных буданах ці шпакоўнях, называйце, як хочаце.

ТАК БЫ МОВІЦЬ, КУЛЬТУРА

На першым тыдні красавіка ў відэазале «Галактыка» «круцілі» супербаявік «Двайны ўдар» з удзелам Жан-Клода Ван Дама. Мне спадабаўся Жан-Клод. Сапраўдны мужык. Не вымаючы з рота сігары, прыстрэліў чалавек 30—35. Некаторых, праўда, забіваў ударам кулака ці нагі. А так у асноўным больш «берэтай».

Гледачы былі ў захапленні, білеты купляліся за дзень да сеанса. Гледачам было ад 6—7 да 13—14 гадоў. Некаторыя з татамі. Так, прыкладна 3—4 чалавекі. У «Галактыцы» можна ўзяць напракат відэакасету.

Не хочаце ў «Галактыку», можна ў кінатэатр «Бярэсце». Перад сеансам няблага зайсці ў магазін «Кірмаш». Там карысна наведаць аддзел, які прадае за СКВ. Ну, а потым — у «кіношку». Так многія і робяць. Але ў «Бярэсці», гэта вам усе скажуць, убачыць нядрэнны фільм — вялікая ўдача. Не каціруецца «Бярэсце» ў кінапракаце.

А наогул, кожны бавіць вольны час у адпаведнасці са сваімі звычкамі. Жанчыны, скажам, курсіруюць паміж магазінамі. Калі ў «Брэсце» не ўдалося купіць свініны, то можна паспрабаваць купіць яе ў «Валгаградзе», калі не ў «Валгаградзе», то ў «Паўднёвым Захадзе». Дзень кароткі, чэргі доўгія, час у змястоўных гутарках з «паплечніцамі» ідзе хутка. А там і спаць.

У мужчын свае патрэбы. Вольны час яны бавяць ля піўнушак. Адпускаюць піва марудна, пасля «ўчарашняга» языкі развязваюцца — таксама размовы змястоўныя і вясёлыя. Да таго ж, пасля аднаго слоіка можна ўзяць яшчэ, потым дадому — на канапу. Тут выбар разнастайны: паглядзець тэлевізар, пачытаць газету «Вячэрні Мінск» (чацвёртую старонку), пастарацца даплюнуць да столі, на крайні выпадак — забіць цвік у сцяну.

Усе два выхадныя дні праходзяць пад гул «кананады» — пачынаючы з вечара пятніцы і канчаючы вечарам нядзелі ідзе масавае выбіванне дываноў. А што? Таксама занятак.

Некаторыя эстэты гуляюць па наваколлі, балазе, яно даволі маляўнічае. Хадзіць у рэстараны і там за бакалам шампанскага мець цёплую гутарку з жонкай ці якой іншай жанчынай тут не заведзена. Няма рэстаранаў.

На «Паўднёвым Захадзе» гуляюць працей і інакш. Напрыклад, суседзі зверху наладзілі ўваходзіны, і з пятніцы да панядзелка прыйшлося слухаць песні савецкіх кампазітараў і густы тупат ноччу і днём.

У кінатэатры «Бярэсце» перад сеансам часта аб'яўляюць: «Паважаныя гледачы! Вельмі просім вас не ламаць крэслаў, не рэзаць скуранай абіўкі, не кідаць смецця і г. д.». На гэтым — усё пра культуру ў мікрараёне «Паўднёвы Захад».

Сяргей ШАЎЦОЎ.

РЫНАК ЯК ЁН ЁСЦЬ

„Грамада" пачынае і выйграе

Народная карпарацыя пад такой назвай праводзіць падпіску на свае аблігацыі. Грамадзяне Беларусі, якія іх набылі, зусім магчыма, атрымаюць немалы прыбытак.

З якой мэтай створана карпарацыя «Грамада»? У своеасаблівай лістоўцы, якую яна распаўсюджвае, сказана наступнае: гэта зроблена «з мэтай ажыццяўлення комплексу эканамічных і сацыяльных праграм, накіраваных на павышэнне ўзроўню жыцця грамадзян Рэспублікі Беларусь, аздараўленне насельніцтва і зніжэнне ўздзеяння вынікаў чарнобыльскай аварыі. У састаў карпарацыі ўваходзяць вытворчыя, знешнеэканамічныя, дабрачынныя і фінансавыя арганізацыі».

Колькі і якім чынам атрымаюць жыхары нашай рэспублікі, якія прымуць удзел у гэтай акцыі? Які наогул механізм стварэння дывідэндаў? На гэтыя і іншыя пытанні пагадзіўся адказаць прэзідэнт народнай карпарацыі «Грамада» А. ЗМУШКО.

— Рэкламныя лістоўкі з умоўнай назвай «Made in Gramada» мінчане знаходзяць нават у сваіх паштовых скрынях. Увогуле можна зразумець: рынак прымушае рэкламаваць сябе, аднак знойдзеная вамі «формула» даволі-такі непрывычная. Нават амерыканскі бізнесмен, прадстаўнік адной з інтэрнацыянальных фірм, якому я расказаў пра гэты факт, заўважыў: маўляў, у іх у Тэхасе шмат выдумшчыкаў па частцы рэкламы, але ніводная з карпарацый, здаецца, да такога не дадумалася.

І яшчэ. Ці не здаецца вам, Аляксандр Іванавіч, што сацыяльна-эканамічнае крэда «Грамады» ў нечым нагадвае заклік да працоўных аднаго з лідэраў былой Савецкай дзяржавы часоў нэпа — М. Бухарына: «Абагачайцеся!»?

— Рынак прымушае быць у штодзённым пошуку — ці такая ўжо гэта навіна? Вось і дадумаліся, як абвясціць пра сябе грамадству. Нездарма ж у народзе кажуць: усып як след зайцу, дык ён навучыцца і запалкі запальваць.

Я асабіста нямала папрацаваў у камерцыйных структурах і пераканаўся: шмат хто з нашых «бізнесменаў» думаюць яшчэ, скажам так, «саўковымі» катэгорыямі — адсюль іншы раз і ашуканства ў дзелавых узаемаадносінах, і марудлівасць пры прыняцці прынцыпова важных рашэнняў. Мы ж хуткай рэкламнай кампаніяй вырашаем галоўную задачу — неабходна, каб свабодныя сродкі насельніцтва працавалі, давалі аддачу, а не ляжалі ў «бабуліных панчохах».

А наконт нашага, як вы назвалі яго, крэда...

Не такія ўжо мы «бухарынцы»: не тыя часы, не тая і філасофія. Проста ствараем для кожнага чалавека найбольш спрыяльныя ўмовы пры ўкладанні яго ўласных грошай у справу. Так, мы гарантуем даход па нашых аблігацыях у размеры 25—30 і больш працэнтаў у год, а гэта самы высокі ў Беларусі працэнт гадавых. Іншы раз некаторыя банкаўскія ўстановы ўпікаюць нас за гэта: перахопліваем, маўляў, у іх кліентаў. Ні ў якім разе не хачу з імі канфрантаваць, бо гэта, як кажуць, сабе даражэй, але ж факт: штодзень да нас прыходзяць у сярэднім 50 чалавек, купляюць аблігацыі намінальнай вартасцю ад адной да дзесяці тысяч рублёў (падпіска на іх, дарэчы, праводзіцца ў нашым часовым офісе ў мінскім Палацы спорту). Упэўнены, што ўладальнікаў аблігацый стане яшчэ больш, калі мы адкрыем прадстаўніцтвы народнай карпарацыі ў абласных цэнтрах, іншых буйных гарадах Беларусі.

— Аднак наколькі надзейна будуць абаронены грошы ўкладчыкаў? Напрыклад, адзін мой знаёмы (дарэчы, па прафесіі бухгалтар) засумняваўся: ён недзе чуў, што той жа «Белпрамбудбанк» — адзін з вашых фінансавых кітоў — сам трымаецца не вельмі моцна.

— Чытаў і я ў газетах гэту недакладную інфармацыю. Бачыў, між іншым, і наступнае яе абвяржэнне. Наадварот, банк павялічвае свой устаўны фонд да мільярда рублёў.

У нас з Першамайскім аддзяленнем гэтага банку ў Мінску ёсць дагавор аб захоўванні сродкаў, сабраных у выніку падпісной кампаніі, на дэпазітным рахунку. Падтрымліваем даволі цесныя адносіны і з іншымі банкамі. Так што вяртанне сродкаў грамадзянам пасля заканчэння тэрміну кожнага канкрэтнага дагавора карпарацыяй гарантуецца.

Асабліва хацеў бы падкрэсліць наступнае. Рынак каштоўных папер у рэспубліцы, як вядома, яшчэ не склаўся. Аднак калі ён і запрацуе на поўную сілу, то кожнаму прыйдзецца сачыць і сачыць за курсам тых жа акцый, бо яны маюць даволі-такі «непрыемную асаблівасць» — іншы раз раптоўна падаюць у цане, а гэта — страты. А вось кошт аблігацый фіксаваны, і мы заўсёды гарантуем выплату па іх грошай ніяк не менш іх вартасці. Кожны наш укладчык пасля заканчэння года з дня заключэння дагавора можа атрымаць свае грошы плюс працэнты на іх. Пры жаданні можна зноў купіць аблігацыі, прадоўжыць тэрмін дагавора, з залічэннем і кошту працэнтаў. І ўсе гэтыя даходы абаронены!

— І ўсё ж, Аляксандр Іванавіч, мяне асабіста не пакідае пачуццё нейкай нерэальнасці: гэта ж мне выплацяць ажно 30 працэнтаў гадавых?! Мы ўсе прывыклі да ўзроўняў 2—3, цяпер, праўда, 5—9 працэнтаў ад сумы ўкладу ў банку. Як тут не ўспомніць амерыканскага навеліста О'Генры і героя яго твораў Джэфа Пітэрса? Калі апошні прадстаўляў свайго кампаньёна па «дзелавых» камбінацыях Эндзі Такера, то заўважаў, што той прыдумваў такія ашаламляльныя, звышфінансавыя спосабы абагачэння, на якія наклала б вета нават чыгуначная кампанія. Ці няма і ў нашым выпадку, як бы мякчэй сказаць...

— ...Чагосьці з арсеналу славутага Астапа Бендэра? Відаць, менавіта гэта вы мелі на ўвазе? Тады прадоўжым размову ў рынавым ключы.

Выказаныя вамі погляды, прабачце, не арыгінальныя. А склаліся яны пад уплывам нашай мадэлі «развітога сацыялізму». Вазьміце, напрыклад, мінімальныя стаўкі крэдытаў, якія сёння выдаюць банкі, — там жа за карыстанне іх грошамі бяруць па 40—60 працэнтаў, ніхто дзіўнага ў гэтым не бачыць. Аднак тут з кліентаў здзіраюць грошы, а ў нас ім плацяць. Як кажуць у Адэсе, «дзве вялікія розніцы».

Цяпер падыдзем з іншага боку. Сярэдні ўзровень прыбытку пры здзелках у камерцыйных структурах складае прыкладна 15 працэнтаў. Правядзіце іх дзве за год — і ўжо атрымліваецца тая лічба, якая вас здзіўляе. Ва ўмовах рынку рубель будзе «абарочвацца» вельмі хутка, адсюль і непрывычная пакуль што для многіх норма прыбытку. Так што ўсё ў разліках абгрунтавана.

— Здаюся. Вы мяне пераканалі. Але ўсё роўна «Грамада» так многа абяцае...

Тут і забеспячэнне грамадзян паслугамі, таварамі, і аздараўленне насельніцтва, і вытворчасць экалагічна чыстых прадуктаў. Ці не занадта? Прабачце, але толькі Ісус Хрыстос змог накарміць сямю боханамі хлеба адразу больш як чатыры тысячы чалавек...

— Іронію вашу разумею. Забяспечыць усіх экалагічна чыстымі прадуктамі мы сапраўды не зможам і такой мэты не ставім. Аднак пэўную іх частку пастаўляць будзем — бяром на ўзбраенне бартэр, дзелавыя аперацыі ў кантэксце знешнеэканамічнай дзейнасці. Больш палавіны ад гаспадарчага прыбытку будзем накіроўваць на выкананне сацыяльных праграм — гэта найважнейшы прынцып дзейнасці нашай карпарацыі.

Возьмем толькі адзін прыклад: як плануем ствараць прафілактычны медыцынскі цэнтр? У нас ужо склаліся пэўныя адносіны з заходнімі партнёрамі, калі прадугледжваюцца бясплатныя пастаўкі ў Беларусь абсталявання і медыкаментаў (напомню, што ў састаў народнай карпарацыі ўваходзяць і дабрачынныя арганізацыі). Пытанне з набыццём будынка пад медцэнтр вырашаецца, як вырашаецца і тое, што аплата працы ўрачоў будзе, скажам так, цывілізаванай.

Дарэчы, сродкаў на ажыццяўленне мерапрыемстваў сацыяльнага характару дастаткова ўжо і сёння. Нядаўна, напрыклад, у мінскім Палацы спорту давала канцэрты вядомая спявачка Лайма Вайкуле, білеты на якія каштавалі 30—35 рублёў. «Грамада» змагла выдзеліць 105 тысяч рублёў на дабрачыннае наведванне канцэртаў, пабывала на іх прыкладна 3,5 тысячы дзяцей-сірот і інвалідаў.

— Чым больш працягваецца наша размова, тым больш заманліва гучаць вашы довады. Дапусцім, і я не пашкадаваў сваіх працоўных грошай, купіў аблігацыі «Грамады». Ці змагу набыць што-небудзь з дэфіцыту? Дарэчы, стары халадзільнік сапсаваўся канчаткова, а дастаць новы...

— Чаго прасцей. Уладальнікі аблігацый з'яўляюцца паўнапраўнымі ўдзельнікамі ўсіх нашых праграм і забяспечваюцца таварамі, прадуктамі, медыкаментамі ў першую чаргу і на льготных умовах. У нашай сістэме, паколькі прадукцыю карпарацыя закупляе па аптовых цэнах непасрэдна ў вытворцаў, цэны на яе ў параўнанні з дзяржаўным гандлем меншыя ў сярэднім на 25 працэнтаў. Гэты разрыў яшчэ большы ў адносінах да імпартных тавараў.

Дык вось, калі вы маеце нашы аблігацыі, вы падаяце заяву ў адну з нашых арганізацый і купляеце той жа халадзільнік па цане, якую карпарацыя плаціла пры аптовай здзелцы— без усякіх нацэнак, бо мы працуем без пасрэднікаў.

Я не збіраюся выстаўляць народную карпарацыю ў якасці нейкага там філантропа ці бяссрэбраніка: яны ў рыначных умовах існаваць не могуць. Наш прыбытак ужо ў тым, што грошы грамадзян знаходзяцца ў абарачэнні. Гэты ж механізм прыносіць даход і людзям, уладальнікам аблігацый — такая ўжо наша работа.

Ідзе падпіска на пазыку «Грамады». — Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

Перспектывы паспяховага бізнесу ў народнай карпарацыі, як бачым, акрэсліваюцца даволі дакладна. Можа, і сапраўды: хто першы пачынае новую справу — выйграе. А разам з ім выйграюць і тыя, хто гэта новае падтрымаў.

У адным інтэрв'ю, безумоўна, нельга акрэсліць усе «моманты», якія могуць зацікавіць чытачоў. У такім разе пішыце на адрас рэдакцыі ці званіце па тэлефоне 32-04-52. На ўсе вашы пытанні мы адкажам у далейшых сваіх публікацыях.

Гутарку вёў Валерый **ЧАРНЯЎСКІ.**

РОЗГАЛАС

ІТАЛІЯ ВЫДЗЯЛЯЕ КРЭДЫТ БЕЛАРУСІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Урад Італіі зацікаўлены ў поспеху дэмакратычных рэформ у Беларусі і акажа ўсялякае садзейнічанне дзяржаўным і прыватным прадпрыемствам сваёй краіны ў наладжванні дзелавых і партнёрскіх сувязей з Беларуссю.

Урад Італіі прыняў рашэнне,— сказаў далей Джуліо Андрэоці,— аказаць дапамогу Рэспубліцы Беларусь і выдзеліць прамы ўрадавы крэдыт у памеры 100 мільярдаў італьянскіх лір.

У час гутаркі міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь П. Краўчанка ўручыў агрэман паслу Італіі ў Беларусі Дж. Бертынета.

У гутарцы прыняў удзел міністр замежных спраў Італіі Джані дэ Мікеліс.

Затым адбылося падпісанне дакументаў.

Міністр замежных спраў Італіі Дж. дэ Мікеліс, міністр замежных спраў Беларусі П. Краўчанка паставілі подпісы пад сумеснай дэкларацыяй урадаў Італьянскай Рэспублікі і Рэспублікі Беларусь аб эканамічных адносінах.

Гэты дакумент вызначае характар эканамічных узаемасувязей паміж дзвюма краінамі. У ім афіцыяльна засведчана, што ўрад Італіі ў 1992 годзе прадаставіць Рэспубліцы Беларусь крэдыт на суму 100 мільярдаў італьянскіх лір для рэалізацыі праектаў у галіне транспарціроўкі, захоўвання і перапрацоўкі сельскагаспадарчай прадукцыі.

Такім чынам, Італія стала першай краінай, якая прыняла рашэнне аб выдзяленні прамога ўрадавага крэдыту незалежнай Беларусі.

Падпісана таксама пагадненне аб устанаўленні дыпламатычных адносін паміж Італьянскай Рэспублікай і Рэспублікай Беларусь. У цырымоніі падпісання прынялі ўдзел прэм'ер-міністр Італіі Джуліо Андрэоці, Старшыня Савета Міністраў Беларусі Вячаслаў Кебіч, іншыя афіцыяльныя асобы.

Джуліо Андрэоці ад імя ўрада Італіі даў абед у гонар беларускай дэлегацыі.

У другой палавіне дня дэлегацыя Беларусі сустрэлася з міністрам казначэйства Італьянскай Рэспублікі Джуда Карлі, кіраўнікамі вядомых італьянскіх фірм «Італграна» і «Баніфаці».

Візіт у Італьянскую Рэспубліку працягваецца.

В. ДРАГАВЕЦ,
Рым, па тэлефоне.

ПАЛОМНІЦТВА КАЛІЙШЧЫКАЎ ДА ЎРАДА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

калі ўрад не згодзіцца ўзяць пад свой кантроль выкананне другога этапа павышэння заработнай платы шахцёрам, як гэта прапанавана ў Тарыфным пагадненні.

Будзем бачыць, ці паможа паломніцтва шахцёрам схіліць урад да вырашэння іх праблем. Але сядзець на плошчы і чакаць, пакуль іх паклічуць для размовы ва ўрад, шахцёры не думаюць. Учора з раніцы, як толькі прыйшлі сюды, шахцёры пачалі размяркоўвацца, хто на якое прадпрыемства сталіцы пойдзе для таго, каб расказаць людзям аб сваіх патрабаваннях да ўрада і аб становішчы на аб'яднанні «Беларуськалій» і заклікаць рабочых праявіць салідарнасць, падтрымаць бастуючых шахцёраў. Надрукаваны на лістах паперы зварот да працоўных прадпрыемстваў г. Мінска, падпісаны НПГБ, стачкомам г. Мінска і Свабодным прафсаюзам РБ, заклікае працоўных да забастовак салідарнасці, калі ўрад не пойдзе насустрач патрабаванням калійшчыкаў.

Стаяць на сваім шахцёры збіраюцца да пераможнага канца. Іван Юргевіч сказаў, напрыклад, што будзе галадаць, пакуль не памрэ. Гэта даслоўна.

Паслабіць напружанне і вярнуць шахцёраў на свае рабочыя месцы, на думку старшыні прафкома прафсаюзаў хімікаў аб'яднання З. Міхневіч, зараз можа, па-першае, даверлівая размова з імі ўрада. Людзям трэба растлумачыць дакладна, з лічбамі і фактамі, што можна зрабіць для паляпшэння іх становішча ўжо зараз, а што можна вырашыць паступова, у рабочым парадку. А, па-другое, даць ім на гэта гарантыю. Інакш стрымаць напал незадаволенасці немагчыма. Прафсаюзы хімікаў і гарнякоў, якія напачатку дружна выступілі ў абарону інтарэсаў шахцёраў, зараз разышліся ў катэгарычнасці сваіх патрабаванняў і шляхах іх рэалізацыі. Падлівае масла ў агонь сваімі дзеяннямі і адміністрацыя, якая пачала адпраўляць людзей у водпуску без утрымання.

А тым часам патрабаванні прымаюць палітычны кірунак. Галадаючыя патрабуюць яшчэ і адстаўкі старшыні Савета Міністраў В. Кебіча.

Не варта, вядома, узнімаць паніку і кідацца ў крайнасці. Але забастоўка салігорскіх калійшчыкаў вельмі зацягнулася.

Марыя ДАБЖЫНСКАЯ.

ПЕСАХ — СВЯТА СВАБОДЫ

Працягваем знаёміць вас са святамі, якія адзначаюць прадстаўнікі розных рэлігійных канфесій у Беларусі.

Сёння іудзеі пачынаюць святкаваць ПЕСАХ — яўрэйскую пасху. Яна адзначаецца штогод з 15-га чысла месяца Нісана (звычайна гэта красавік). Іншыя назвы: Свята вяселля, Свята свабоды.

Песах адзначаецца ў памяць аб зыходзе народа Ізраіля з Егіпта: ад рабства — да свабоды на зямлі ізраільскай. Азначае таксама пачатак жніва. Свята працягваецца 7 дзён. Вечарам, напярэдадні першага дня, сям'я збіраецца за святочным сталом, які называецца «седэр», тут спяваюцца пасхальныя песні і чытаюцца гісторыі з кнігі «Агада» аб выхадзе з Егіпта. На стале—маца і віно, ставіцца таксама спецыяльная пасхальная талерка, якая сімвалізуе свята. На яе кладуцца крутое яйка, костка, хрэн, сасуд з салёнай вадой і пятрушка. На працягу ўсяго свята забараняецца есці хлеб. Замест яго ўжываецца маца.

Іудаізм—адна са старажытнейшых у свеце рэлігій, якая ўзнікла ў XIII стагоддзі да нашай эры — больш трох тысяч гадоў назад. Аснову іудаізму склалі вераванні старажытнаяўрэйскіх качавых плямёнаў Аравійскага паўвострава і земляробчыя культы жыхароў Палесціны. Слова «іудаізм» паходзіць ад назвы аднаго з магутных яўрэйскіх плямёнаў—іуды. З цягам часу вярхоўны бог гэтага племені Яхве становіцца адзіным у яўрэяў. Менавіта іудзеям Яхве перадаў свяшчэннае пісанне — Стары запавет (Танах), які складае аснову ўсёй Біблііі. Культ іудаізму складаецца з вялікай колькасці абрадаў, пастоў, святаў. Малітвы адпраўляюцца яўрэямі тры разы ў суткі. Сярод абрадаў можна назваць абразанне (на восьмы дзень пасля нараджэння), амавенне (напярэдадні святаў) і інш.

Падрыхтаваў Анатоль СЛАНЕЎСКІ.

«Раскручана» шэсць злачынстваў

На працягу трох мінулых сутак у сталіцы было зарэгістравана 93 злачынствы, 34 з якіх раскрыты па «гарачых слядах».

Гаворачы аб якасным саставе злачынстваў, трэба адзначыць, што за гэтыя трое сутак у аператыўных зводках гарадскога УУС быў зафіксаваны, што называецца, поўны набор: забойства і згвалтаванне (абодва злачынствы раскрыты на працягу дня), дванаццаць рабаўніцтваў (раскрыта трэць), восем крадзяжоў дзяржаўнай і грамадскай маёмасці (раскрыты тры) і трыццаць тры крадзяжы асабістай маёмасці (раскрыты восем).

Супрацоўнікамі сталічнай міліцыі былі раскрыты ўсе зарэгістраваныя злачынствы, звязаныя з махлярствам, нанясеннем цялесных пашкоджанняў, падробкай грошай і хуліганствам. «Раскручаны» шэсць злачынстваў, якія былі ўчынены раней. Два чалавекі добраахвотна рассталіся з жыццём.

За мінулыя трое сутак свісток дзяржаўтаінспектара «спрацоўваў» 2.362 разы (парушэнні правіл дарожнага руху), адзін раз замест свістка работніку міліцыі прыйшлося страляць па колах аўтамабіля, на якім хацеў уцячы парушальнік.

На шчасце, загінуўшых пад коламі аўтатранспарту за гэты перыяд няма. Але адзін мінчанін загінуў пры пажары.

С. РАЧЫЛА.

Паспрабуй знайдзі грошы, калі іх няма

1 МІЛЬЁН 200 ТЫСЯЧ РУБЛЁЎ СКЛАЛІ ДАЎГІ НЕПЛАЦЕЖАЗДОЛЬНЫХ арганізацый і гаспадарак лясгаса Стаўбцоўскага раёна.

Цяпер кіраўніцтва лясной гаспадаркі рэзка змяніла тактыку — дрэва і піламатэрыялы адпускаюцца толькі тым спажыўцам, хто мае на рахунку грошы. У лясгасе гатовы і да такой сітуацыі, якая ўжо спасцігла іх калег з іншых раёнаў, — затаварвання прадукцыяй. Аднак дырэктар В. Лазарэнка лічыць, што гэта меншая праблема, чым спаганяць потым свае грошы з тых, у каго іх няма.

БелаПАН.

Смачна есці! Але лепш у Мінску

Вялікія траты чакаюць тых, хто вырашыць харчавацца ў звычайных сталовых былой сталіцы СССР, а зараз Расіі — горадзе-героі Маскве. Салата са свежай капусты каштуе 5 рублёў, боршч украінскі—20, суп з курыцай — 17 «драўляных», смажаніна падамашняму — 40 рублёў, шклянка соку — 5 рублёў. Гэта ў 4—5 разоў даражэй, чым у сталовых Беларусі. Прыемнага апетыту!

ДАЖЫЛІСЯ...

«Я буду мільянерам...»

На сустрэчу з гэтым хлопцам, а тым больш на інтэрв'ю, я не спадзяваўся. Выпадкова натрапіў на аб'яву ў рэкламнай газеце і, калі быць шчырым, яна вельмі мяне заінтрыгавала і здзівіла. Здаецца, зараз трэба было б ужо да ўсяго прывыкнуць. Дзе там! Ёсць яшчэ, аказваецца, і ў «сээндэраўскіх» людзей порах у парахаўніцах.

Некалькі дзён аб'ява не давала спакою, пякла праз кішэнь. Была не была — напісаў ліст, адправіў і пачаў чакаць. Праўда, без усякай надзеі на адказ. Але...

Атрымалася, як у тым дэтэктыве. Тэлефонны званок, незнаёмы голас і прызначэнне месца сустрэчы. «Ігар, будзеш чакаць мяне каля помніка Леніну на плошчы Незалежнасці. Каб я цябе пазнаў, у руках трымай скручаны поліэтыленавы пакет. Калі будзе настрой — падыду. Да сустрэчы...»

Кароткія гудкі... Неверагоднае на першы погляд спатканне аказалася на дзіва простa ажыццявімым. Не ўразіла нават фамільярнасць.

«Прадаю нырку за СКВ. Пісаць да запатрабавання...» З аўтарам гэтых радкоў я пазнаёміўся праз два тыдні пасля з'яўлення аб'явы.

— Саня,— працягнуў руку хлопец. Потым з усмешкай дадаў. — Жанаты, 26 гадоў, нідзе амаль што не працую, але жыць хачу добра... Колькі атрымаецца...

— Саша, адкуль такое жаданне?

— Кожны зарабляе ў меру сваіх магчымасцей. Паспрабаваў і я «закалаціць» свае грошы. Але больш чым да 1.500—2.000 рублёў у месяц не пацягнуў. Хапае на тое, каб заплаціць за кватэру. А грошы жонкі ідуць на ежу. Нават на адзенне нічога не застаецца. Вось і стала перада мною пытанне — або рэзка палепшыць, так сказаць, дабрабыт, або страціць усё.

Глядзі, колькі людзей сёння канчаюць жыццё самагубствам. У аднаго — няшчаснае каханне. Некага не задавальняе плебейскае існаванне. Мне ж не падабаецца ўсё: што раблю, як жыву, што нашу, нарэшце, што ем. Дык як — таксама ўзяць і скокнуць уніз з 12 паверха? Навошта? Лепш рызыкнуць і мець нешта за душой. Хопіць і мне, і жонцы, і нашаму дзіцяці, якога, дарэчы, у хуткім часе чакаем. Тым больш, арганізм у мяне моцны, думаю, што вытрымае.

— Прабач, але гэта глупства. Шмат маладых сем'яў зараз знаходзяцца ў такім жа становішчы. Толькі нікому чамусьці такое вырашэнне ўсіх пытанняў не прыходзіць у галаву.

— У іншых ёсць бацькі, якія ім дапамагаюць. Нам жа ў гэтым сэнсе не пашанцавала. Чаму? Не хачу смакаваць гэту тэму, непрыемна. Вядома, ёсць і іншыя прычыны, якія падштурхнулі мяне да такога незвычайнага кроку. Іх шмат. Але галоўная — цяжкая хвароба жонкі. Не ведаю нават, як яна зможа нарадзіць дзіця.

— Яна ведае аб тым, што ты хочаш стаць донарам?

— Я ёй пра гэта не гаварыў і не скажу. У яе хворае сэрца, хвалявацца нельга. Сам разумееш, каб яна даведалася,— было б нешта страшнае. А страціць чалавека, якога моцна кахаю, не магу.

— Але ж потым усё стане ёй вядома. Ды і ты не зможаш нічым дапамагчы жонцы, нават па хатняй гаспадарцы. І зыход аперацыі спрагназіраваць таксама цяжка. Можа атрымацца так, што тваё жаданне дапамагчы дасць зусім процілеглы вынік.

— Па-першае, дапамагчы ёй я змагу тымі ж грошамі. Па-другое, скажу, што паеду на заработкі, напрыклад у Сібір. Я яе ніколі не падманваў: хвалявацца не будзе. Але калі быць шчырым, я яшчэ не дэталізаваў, што і як буду рабіць. Таму пабіць твае аргументы цяжка. Надыдзе час, будуць прапановы — падумаю.

— А што, яшчэ прапаноў няма?

— Чаму ж, ёсць. Нейкая спагадлівая жанчына прапанавала падлячыць крыху галаву. Так і напісала: «Малады чалавек, не ведаю, якія ў вас там праблемы, але, мусіць, з галавою вы не сябруеце...» Такі доўгі ліст, канешне, поўны парад і павучанняў. А так сур'ёзна ніхто яшчэ не звярнуў на аб'яву ўвагі. Можа, думаюць, што розыгрыш? А мабыць, «дармавых нырак» хапае,— усміхаецца. — Няўдалы жарт, але колькі зараз пра гэта пішуць.

— Саша, калі не сакрэт, у колькі ты ацэньваеш сваю паслугу?

— Слова ты знайшоў, канешне... Сваю нырку хачу загнаць за 22—25 тысяч долараў. Няшмат. Толькі ў Беларусі пасля гэтага я буду мільянерам.

— Дапусцім, мільянер атрымаўся. Што далей?

— Не ведаю. Мабыць, утульная кватэра, добрыя ўрачы і дэфіцытныя лекі для жонкі; прыгожае адзенне і каларыйнае дзіцячае харчаванне для сына або дачкі... Што датычыцца мяне? Давядзецца шмат лячыцца. А можа стацца і так, што ўсё астатняе жыццё праляжу прыкаваным да ложка. Хто ведае!

— Саша, спадзяюся, што ты здагадваешся, якія адносіны могуць быць у чытачоў да чалавека, які гандлюе часткай свайго цела. Мяркуй хоць бы па тым лісту, які атрымаў. Хацелася б ведаць, што ты думаеш пра сябе?

— Ніякіх ружовых фарбаў. Навошта нашаму грамадству маладыя сем'і, дзеці, калі дзяржава не можа абараніць іх інтарэсы і зрабіць жыццё больш-менш цярпімым? Не клапоціцца ўрад, Вярхоўны Савет — вось і з'яўляюцца такія дурні, як я, якія любой цаной спрабуюць калі не стаць на ногі, дык выпаўзці. Ты не спытаў у мяне, чаму я згадзіўся на сустрэчу. Адказ банальны: хачу, каб звярнулі ўвагу на маладых, якім у параўнанні са сталымі людзьмі сёння асабліва нялёгка. Прабач, але мне трэба бегчы. Дзякуй і не крыўдуй за канспірацыю.

Мы з ім гутарылі гадзіны паўтары. І мне здалося, што нават калі і з'явіцца чалавек, які захоча купіць нырку, наўрад ці Саша згодзіцца. Чыста чалавечае жаданне — жыць добра. Але да той ступені адчаю, калі трэба ахвяраваць сваім здароўем (нават жыццём), ён не дайшоў. Можа, паспяшаўся з аб'явай, не асэнсаваўшы, за што і навошта? Хаця...

Ігар ШЧУЧЭНКА.

І пушніна, і мяса

КОБРЫН. (Ю. Фёдарава). Трусагадоўля — далёка не галоўны, аднак вельмі распаўсюджаны занятак у жыхароў раёна. Вызначаны лепшыя трусаводы раёна за мінулы год. Імі сталі Мікалай Кузьміч, Віктар Бярыцкі, Фёдар Лягапка. Летась кожны з іх вырагадаваў і прадаў амаль 300 трусоў.

Цяпер на Кобрыншчыне трусоў гадуюць сотні людзей. Гэта самы вялікі ў рэспубліцы трусагадоўчы раён. Цікава, што кіруе справай Герой Сацыялістычнай Працы, былы старшыня калгаса Фёдар Канстанцінавіч Валасюк.

РАДЫЁПЕРАХВАТ

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

● Амерыканка Лін Гунцер здалася паліцыі каля будынка ААН праз 24 гадзіны пасля таго, як аблілася бензінам. Яна збіралася ўчыніць акт самаспальвання ў знак пратэсту супраць выкарыстання грошай амерыканскіх падаткаплацельшчыкаў для фінансавання вайны супраць Ірака.

● **Памочнік прэзідэнта ЗША Скоукрафт заявіў, што чым бы ні скончыўся З'езд народных дэпутатаў Расіі, ён павінен падтрымаць курс рэформ. Калі З'езд не возьме ў свае рукі кантроль над эканамічнай палітыкай, дык можна, на яго думку, чакаць тармажэння рэформ. Таму Захад не павінен укладваць вялікія грошы ў эканоміку СНД, бо палітычны крызіс ў Расіі ставіць пад сумненне міжнародную дапамогу ёй.**

● Група камуністаў сустрэлася пад Масквой і заснавала новую партыю — Аб'яднаную камуністычную партыю Расіі. Яна будзе працягваць справу былой КПСС — змагацца за аднаўленне СССР і сацыялізму.

РАДЫЁ «СВАБОДА»

● **ЗША выказалі вялікую заклапочанасць з нагоды адстаўкі ўрада Гайдара і намеру расійскага парламента абмежаваць паўнамоцтвы Б. Ельцына.**

● Казахстан аб'явіў, што былы ядзерны палігон пад Сяміпалацінскам будзе пераутвораны ў доследны цэнтр. Шырокая сетка падземных тунеляў палігона будзе выкарыстана для знішчэння ядзернай зброі.

● **Згодна з паведамленнямі пракуратуры Бельгіі, чатыры жыхары гэтай краіны прызналіся ў тым, што супрацоўнічалі з расійскай разведслужбай. Пяты ўдзельнік групы, італьянскі інжынер, адмаўляе свой удзел у пастаўках інфармацыі па сучаснай ваеннай тэхналогіі былому КДБ, а потым — знешняй разведцы Расіі. Бельгійскія ўлады абвясцілі аб выкрыцці шпіёнскай групы на мінулым тыдні. Яна займалася зборам разведвальнай інфармацыі з 1967 года.**

● Прэзідэнт Фінляндыі Койвіста ў час свайго візіту ў Латвію заклікаў Латвію, Эстонію і Літву аб'яднаць намаганні для барацьбы з забруджваннем навакольнага асяроддзя.

● **Група ўзброеных мусульман адкрыла створы на плаціне на рацэ Дрына каля горада Вышэград. У выніку вымушаны былі эвакуіравацца людзі, якія жылі ніжэй па рацэ. Мусульмане захапілі кантроль над плацінай некалькі дзён назад.**

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

● ЗША абвінавачваюць Сербію ў шырокіх парушэннях правоў албанцаў, якія пражываюць у правінцыі Косава. Гэта, паводле слоў прадстаўніка Белага дома, адны з самых горшых парушэнняў правоў чалавека ў Еўропе — у прыватнасці, арышты, сістэматычнае прымяненне сілы супраць албанцаў.

● **Група экспертаў ААН прыбыла ў Багдад назіраць за знішчэннем балістычных іракскіх ракет. Аднак у экспертаў яшчэ няма поўнага ўяўлення аб ядзернай магутнасці Ірака.**

● На першы погляд, барацьба за ўладу ў Маскве звязана толькі з асобай Б. Ельцына. На самай справе гэта сітуацыя вельмі тыповая для посткамуністычнай Усходняй Еўропы. Тое самае адбываецца ў Празе і Варшаве. Справа ў тым, што вырашаецца пытанне, у чыіх руках будзе ў бліжэйшыя гады сканцэнтравана ўлада — у руках парламента ці прэзідэнта. Дэпутаты ў парламенце не хочуць самі сябе пазбаўляць улады. Але ім трэба прадаставіць паўнамоцтвы, якіх дабіваюцца кіраўнікі дзяржаў.

ДВА МІЛЬЯРДЫ ТРЭБА ЗАРАБІЦЬ

У наш складаны і поўны нечаканасцей час, можна спадзявацца толькі на сябе. Да такога вываду прыйшлі на Мінскім трактарным заводзе. І вырашылі зарабіць два мільярды 600 мільёнаў рублёў, якіх, паводле падлікаў эканамістаў. павінна хапіць на задавальненне сёлета ўсіх сацыяльных праблем завадчан. А яны даволі шырокія.

Як запісана ў калектыўным дагаворы — пагадненні паміж адміністрацыяй і калектывам—у гэтым годзе за кошт прадпрыемства ў пасёлку трактарабудаўнікоў будзе завершана будаўніцтва новай заводскай палiклінікі.

Гаспадарчым спосабам прадоўжыцца ўзвядзенне жылых дамоў па вуліцах Ангарскай і Солтыса, а таксама будзе зроблена добраўпарадкаванне катэджаў у Калодзішчах. Будуць захаваны і льготы па сацыяльнай праграме: матэрыяльная дапамога пры чарговым водпуску, даплаты за стаж работы ў ліцейнай вытворчасці, выплаты беспрацэнтных пазык маладым сем'ям. Павялічыцца аплата прадпрыемствам прыватных кватэр ад 40 да 150 рублёў. Атрымаюць аднаразовую дапамогу тыя, хто вернецца са службы ва Узброеных Сілах,— да 1.000 рублёў. Такая ж дапамога выдаецца і ў выпадку смерці работніка прадпрыемства.

Каб усё гэта аплаціць і зарабіць патрэбную суму, заводу трэба выпусціць 95,5 тысячы трактароў, 20 тысяч мотаблокаў і на 0,5 мільярда рублёў тавараў народнага спажывання. Вынікі першага квартала паказалі, што выканаць гэта заданне прадпрыемства можа.

Алег ПРАЦЬКО.

ШАШКІ

Пад рэдакцыяй майстра спорту М. ГРУШЭЎСКАГА

РУСКІЯ ШАШКІ
Конкурс № 92
Заданне № 7
Віктар Шульга
(г. Мінск)

Белыя: дамка h4, простыя e1, g3 (3).
Чорныя: простыя b4, c7, e5, h6 (4).
Ход і выйгрыш белых (тры ачкі).

МІЖНАРОДНЫЯ ШАШКІ
Конкурс № 54
Валянцін Сцяпанаў
(г. Абаза)
Заданне № 7

Белыя: простыя 22, 31, 38, 40, 48 (5).
Чорныя: простыя 7, 24, 27, 30, 39 (5).
Пачынаючы, белыя выйграюць (два ачкі).

ШАШКІ+ШАХМАТЫ
Конкурс № 3
Заданне № 7
Аляксей Акуліч
(г. Віцебск)

Белыя пачынаюць і запіраюць
Белыя: ферзь d3, ладдзя e1, пешкі b4, g3, дамка c3, простая f2 (6).
Чорныя: простыя a5, g5 (2). дамку і простую чорных (адно ачко).

Чакаем таксама ацэнак гэтай казачнай задачы па зместу ад 0 да 10 ачкоў.

ПЕРАМОЖЦЫ АДЗНАЧАНЫ

Лаўрэатам нашага рэспубліканскага конкурсу рашэнняў пазіцый у рускіх шашках **№ 64-82** выслана мастацкая і шашачная літаратура. Сярод адзначаных: **Я. Будай** (г. Мінск), **Ан. Рыньяк** і **Ал. Рыньяк** (г. Асіповічы), Алена **Хацкевіч** (г. Барысаў), **П. Века** (Калінкавіцкі р-н) і **Ул. Сапяжынскі** (г. Рагачоў).

РАШЭННІ

64(РШ)-89-10 (П. Шклудаў). f2, c3, g3, b4, e3, f8, e1 (g3), e7×.
100-52-3 (В. Сцяпанаў): 31, 13, 2, 11, 38 (11), 32 (16), 27×.
64(РШ)-86-21 (А. Акуліч): 1. ed6 2. fg3 3. ab4! 4. c:h8 5. h:a1. 6. a:d8 fg7 7. db6 bc7 8. b:d8 gf6 9. d:g5 10. gf2 fe5 11. fe3×. Ілжывы след: 3. gh2? 4. d:h8 5. h:a1 ed6! 6. ab2 fe7! 7. bc1 ab4 8. a:c5 d:b4=.
64(РШ)-92-2 (В. Сцяпанаў): 1. hg3 2. cb8 3. bd6 4. de7 5. h:b4:e7 6. a:g7 7. gf2×.
100-54-2 (П. Шклудаў): 19 (13), 30 (43), 20, 14, 4×.
64(ш+ш)-3-2 (В. Шульга): a3 (c3A), c3 (e3Б), e3 (g3), g3, g1, a1×. A (e3), e3 (g3), g3 (a3), a3, a1, c1×. Б (a3), a3 (g3В), g3, g1, e1×. В (e3), e3, e1, g1×.

Чацвёрты супрацоўнік — камп'ютэр

ПІНСК (У. Равіцкі). Пры выканкоме гарсавета створаны камерцыйна-інвестыцыйны цэнтр.

— Наша задача,— гаворыць яго дырэктар У. Мірошчанка,— шукаць найбольш эфектыўныя шляхі размяшчэння дзяржмаёмасці, папярэджваць зрошчванне дзяржаўных структур з прыватным сектарам, а галоўнае — абараняць пры правядзенні прыватызацыі інтарэсы горада і радавога пінчаніна.

Увесь штат цэнтра складаецца з трох супрацоўнікаў. Наўрад ці змаглі яны б справіцца з задачай, каб не мелі камп'ютэрнай тэхнікі, здольнай прыняць на свае «плечы» вялікую чарнавую і тэхнічную работу, звязаную з напрацоўкай нарматыўна-прававой базы прыватызацыі, каб з надыходам рэальных дзеянняў пазбегнуць усялякай імправізацыі і памылак.

Справы Папы Рымскага жывуць і перамагаюць

ГРОДНА. З нядаўняй пары з прывычных назваў вуліц у мястэчку Сапоцкін Гродзенскага раёна зніклі такія, як Леніна, Акцябрская і 1 Мая. Пасля правядзення апытання насельніцтва мястэчка і 34 вёсак, што ўваходзяць у сельскі Савет, сесія народных дэпутатаў вырашыла першую з вуліц назваць імем Іаана Паўла II, другую — генерала Вільчынскага, а апошнюю — Аўгустоўскай. Відаць, Папа Рымскі ўнёс важкі ўклад у развіццё Сапоцкіна.

ЗАМЕЖЖА

ДЫК КОПІІ ЦІ НЕ?

АФІНЫ. Дзе знаходзіцца ўнікальная калекцыя карцін легендарнага грэчаскага суднаўладальніка Арыстоцеля Анасіса і ці была яна наогул? Такое пытанне задае грэчаскі часопіс «Тахідромас» у артыкуле, прысвечаным загадцы трох палотнаў, што прыпісваліся раней пэндзлю славутага жывапісца Эль Грэка і захоўваліся на яхце магната пад назвай «Крысціна».

Пасля продажу яхты выявілася, што вісеўшыя ў яе салонах тры карціны Эль Грэка, аб якіх многа расказвалі наведваўшыя яе госці суднаўладальніка, на самай справе — ...копіі. Гэты факт пацвердзіла часопісу захавальніца Нацыянальнай галерэі Ангела Тамвакі.

Аднак, на думку часопіса, іменна ў гэтым і заключаецца загадка. Па-першае, дзе арыгіналы копій на яхце «Крысціна»? А па-другое, ці мог адзін з самых багатых людзей свету задавальняцца толькі недарагімі копіямі?

НІ КУРЫЦЬ, НІ ЛЯТАЦЬ

БУЭНАС-АЙРЭС. 10 мільёнаў чалавек будуць штогод паміраць на зямным шары з 2000 года ў выніку захворванняў, звязаных з курэннем. Такая думка ўдзельнікаў праведзенай у Буэнас-Айрэсе 8-й міжнароднай канферэнцыі вучоных, медыкаў і сацыёлагаў з 64 краін свету. Яна праходзіла пад дэвізам «Тытунь або здароўе». Цяпер ахвярамі нікаціну становяцца больш як 3 мільёны грамадзян у год. З мэтай прыцягнуць увагу шырокай грамадскасці і ўрадаў да праблемы росту смяротнасці ў выніку злоўжывання курэннем урач з Каліфорніі (ЗША) Джон Эдлер звярнуўся да наступнага параўнання: каб штодзённа разбівалася некалькі вялікіх пасажырскіх самалётаў тыпу «Боінг» і гінулі сотні людзей, у свеце пачалася б паніка. Аднак мала хто ведае, што ад хвароб, выкліканых курэннем, на Зямлі штодзённа памірае больш як 8 тысяч чалавек.

У АБ'ЕКТЫВЕ — СУЧАСНЫ КІТАЙ

«Сапраўдным бумам» назвала кітайская прэса імкненне кіраўніцтва шэрагу раёнаў КНР заснаваць у сябе свабодныя эканамічныя зоны. Такая сітуацыя становіцца ўсё больш характэрнай пры цяперашнім стане эканомікі краіны. Жадаючы замацаваць афіцыяльна гэты статус, мясцовыя ўлады ставяць зусім зразумелую мэту: атрымаць падатковыя выгады і іншыя прэферэнцыі з боку дзяржавы, стымуляваць развіццё эканомікі замежнымі капіталаўкладаннямі, сучаснай тэхнікай і тэхналогіяй.

Цяпер у Кітаі налічваецца і дзейнічае больш двух дзесяткаў раёнаў паскоранага эканамічнага і навукова-тэхнічнага развіцця, адкрытых прыморскіх гарадоў, а таксама пяць спецыяльных эканамічных зон (СЭЗ). Сярод апошніх — Шэньчжэнь, Шаньтоу, Чжухай, Сямэнь і Хайнань. Толькі ў мінулым годзе яны экспартавалі тавараў амаль на 4 мільярды амерыканскіх долараў, што складае дзесятую частку ўсяго экспарту Кітая.

НА ЗДЫМКУ: у адным з жылых раёнаў Шэньчжэня. Уводзенне спецыяльнай эканамічнай зоны паскорыла будаўніцтва жылля ў горадзе, генплан прадугледжвае стварэнне ў раёнах масавай забудовы зон адпачынку з зялёнымі насаджэннямі.

Фота В. ВЕЛІКЖАНІНА.

ШТО Б НІ ЗДАРЫЛАСЯ, УСЁ — О'КЭЙ

Паўтара года назад амерыканская фірма ІСН купіла 75 працэнтаў акцый аднаго з буйнейшых фармацэўтычных прадпрыемстваў Югаславіі — бялградскай «Галенікі». Ніводзін з супрацоўнікаў старой фірмы не быў звольнены, больш таго — кожны стаў уладальнікам акцый «ІСН Галеніка» на суму ў 6 тысяч долараў. І вось цяпер гэта фірма займае ўжо фактычна дамінуючае становішча ў Сербіі.

Мілан Паніч, старшыня «ІСН Галеніка», — амерыканец сербскага паходжання. У 1956 годзе яго бацькі перасяліліся з Сербіі ў Каліфорнію. Праз тры гады Мілан Паніч, па адукацыі біяхімік, засноўвае сваю фармацэўтычную фірму, якая становіцца папярэдніцай будучай працвітаючай кампаніі.

— Вы з тых шчаслівчыкаў, каму ўдалося ажыццявіць «амерыканскую мару». Як вам, эмігранту ў першым пакаленні, удалося дасягнуць гэтага?

— Адразу ж агаваруся: тыя амерыканскія фільмы, якія вы глядзіце, зусім не прапаганда. Яны толькі ўвасабленне жыццёвай філасофіі, што пераважае ў Штатах. Невялікі спрошчаны прыклад. Вы прыходзіце наведаць у бальніцу чалавека, які пабываў у цяжкай аўтамабільнай катастрофе, ляжыць увесь пераламаны, прычым і вы і ён ведаеце, што жыць яму нядоўга. Але на пытанне: «Як справы?» — ён абавязкова пастараецца ўсміхнуцца і скажа: «О'кэй». Іншы прыклад. Тут, у Югаславіі, вы сустракаеце свайго знаёмага — здаровага, элегантна апранутага—проста ўвасабленне поспеху і багацця, задаяце яму аналагічнае пытанне і раптам чуеце: «Горш не бывае». Адно з няпісаных амерыканскіх правіл гаворыць: нават калі вам зусім дрэнна, ніколі не паказвайце гэта іншым. Гэта сведчыць пра вашу слабасць. Для мяне, як славяніна, самым цяжкім было прыняць гэты спосаб мыслення. Мы прывыклі скардзіцца на лёс, умовы, начальніка, надвор'е, на каго і на што хочаш, а самае галоўнае — хочам, каб нам хтонебудзь паспачуваў, пашкадаваў. Такога ў Амерыцы не бывае.

Я не хачу сказаць, што капіталістычная сістэма дасканалая і не мае хібаў. Аднак я глыбока перакананы, што гэта самае лепшае, што змагло прыдумаць чалавецтва дагэтуль.

Капіталізм дае аднолькавыя магчымасці людзям: яны могуць стаць багатымі, але могуць і застацца ні з чым. Інакш кажучы, калі вы прымаеце амерыканскую філасофію, а не адварочваецеся ад яе, як гэта часта здараецца з эмігрантамі, у вас ёсць шанцы на поспех.

СТАРЫЯ Ў ЯПОНІІ

Самая высокая ў свеце працягласць жыцця (80 гадоў) і адзін з самых нізкіх паказчыкаў нараджальнасці (1,53 у 1990 годзе) прывялі да таго, што амаль 11 працэнтаў насельніцтва Японіі складаюць людзі ва ўзросце 65 гадоў і старэй. Паводле разлікаў спецыялістаў, да 2000 года колькасць старых японцаў дасягне 17 працэнтаў, 21 працэнта да 2010 і пужаючая чвэрць усяго насельніцтва краіны, будзе аднесена да разраду састарэлых у 2025 годзе, ператварыўшы японцаў у самую «старую» нацыю ў свеце. Як піша часопіс «Ю. Эс. ньюс энд Уорлд рыпорт», бадай, самыя драматычныя змяненні ў дэмаграфіі створаць цяжкасці ў эканамічным, палітычным і грамадскім жыцці краіны». Непазбежным стане павышэнне медыцынскіх страховак і пенсіённых адлічэнняў, павелічэнне цяжару падаткаў, якія лягуць на плечы маладых. Цэнтральнае пытанне, якое паўстае перад усімі індустрыяльна развітымі краінамі, заключаецца ў тым, якую частку нацыянальнага даходу трэба адлічваць на сацыяльнае забеспячэнне састарэлых. У Японіі на гэтыя патрэбы цяпер ідзе 41 працэнт нацыянальнага даходу. Да 2020 года гэта лічба дасягне амаль 50 працэнтаў.

НА ЗДЫМКУ: заняткі традыцыйнымі танцамі ўзнімаюць настрой, лічаць урачы аднаго з такійскіх дамоў для састарэлых.

Фота ІТАР-ТАСС.

ВАШ САД І АГАРОД

Матэрыялы выпуску падрыхтаваў да друку Мікалай ЧАХОЎСКІ (тэл. 32-41-92).

Выручае садовы вар

Найбольш рупліва садаводы закаханыя ў прышчэпку яблынь і груш. Выбар чаранкоў вельмі багаты — сёння ў нашай рэспубліцы расце многа выдатных сартоў.

Чытачы цікавяцца, ці абавязкова закрываць садовым варам зрэзы прышчэпак, калі зверху накінуты мяшочак з цэлафану. Практыка паказвае, што абавязкова. Пад плёнкай часта ўтвараецца кандэнсат у выглядзе пару. Вільгаць трапляе на раны і ў рэшце, што прыводзіць да загнівання.

На фотаздымку ўказаны стрэлкамі месцы, дзе прысутнасць садовага вару абавязковая. Гэты вар, бы санітар, стаіць на варце чысціні.

Нагадаем, што ізаляцыйная стужка павінна накручвацца, сціскаючы чаранок у расшчэпе, гладкім (не ліпкім!) бокам да расліны.

Расце ў цямніцы, а косы на паліцы

Сярод мноства агародніннных культур ёсць адна, якую кожны марыць мець на сваім агародзе як мага лепшую і найбольш. Вакол яе склалася шмат легенд. Быццам яна — панацэя ад многіх хвароб. Вядома ж, у гэтых легендах ёсць і ... усё добрае звязана з ёю. Бледнаваты тварык у дзіцяці? Мама няхай дасць яму сакавіты, салодкі, смачны плод-цукерку. Збіраецца шафёр у далёкую дарогу — яму абавязкова падносяць гэты ж плод, бо ён прыдае бадзёрасці, сілы, кемлівасці. Прадукт увабраў у сябе цэлы букет вітамінаў і найперш для жыцця чалавека мінеральных рэчываў і злучэнняў. Нават радыенуклідаў выводзіць!

Вы, вядома, здагадаліся, што размова ідзе пра морку. Тую самую, без якой і дня пражыць нельга...

Але, заўважым адразу, апошнім часам яна падводзіць агароднікаў: ідзе ў «стрэлку», пашкаджаецца рознымі гнілямі, некімі шкоднікамі. Людзі сумняваюцца ўжо: ці не вырадзілася культура? На Камароўскім рынку ў Мінску гэтай прадукцыі з блізкіх раёнаў няма. Толькі з-пад Ліды, Шчучына, Карэліч. Там неяк знаходзяць да яе падыходы...

Што трэба памятаць, каб атрымаць прыгожы якасны плод?

Самае важнае — поле і насенне. Акультураныя лёгкасуглiністыя, пясчаныя, супясчаныя глебы, нізінныя тарфянікі — вось найбольш дастойная «кватэра» для гэтай прыгажуні. Рэакцыя на кіслотнасць — ад слабакіслай да нейтральнай (на тарфяніках pH можа быць 5,0—5,5). Кіслыя глебы абавязкова вапнуюць. Але не ў год высеву морквы, а за год перад тым. Не ўносіцца і гной. Гэта зрабіць лепш пад папярэднік.

Добра адчувае сябе морква на месцах, дзе да гэтага раслі гарох, цыбуля, часнок, памідоры, агуркі, розная ранняя агародніна.

Сарты — на любы густ. Самая салодкая і сакавітая (дададзім: і прыгожая) — «нанцкая-4». Выспявае ў сярэднія тэрміны.

Насенне абавязкова абясшкодзіць. Спачатку змясціць на 30 хвілін у раствор марганцоўкі (1 г. на 1 літр), пасля на паўсутак у мікраэлементы. Можна проста ў настой попелу.

У далейшым да першых і адзінкавых карэньчыкаў трымаць у вільготнай анучцы, якую папярэдне пракіпяціць. Добра будзе, калі калівы паначуюць некаторы час у халадзільніку.

Насенне, якое пачало прарастаць, высяваецца толькі ў вільготную глебу. У сухой яно загіне! Вельмі добра паліць барозны (іх выціскаюць вострым канцом дошкі) кіпнем, пасыпаць попелам.

Морква ўсмоктвае з глебы многа розных рэчываў. Пры сярэдняй ураджайнасці ў тры цэнтнеры з соткі яна «забірае» 0,9 кг азоту, 0,4 фосфару і 1,5 кг — калію. Але захапляцца азотам не трэба. А вось дадаць патрэбную дозу калію і фосфару — абавязкова. Акрамя таго, як і калійныя. Яго, як і вышэйпералічаныя (акрамя азоту), вельмі шмат у попеле. Таму гэтае ўгнаенне ўносіцца (лакальна) у радкі (шклянку на паўтара пагонных метра).

Цяжка і клопатна прарываць ўсходы. Лепш выкарыстаць для пасеву сябе чыстым, вельмі дробным сухі пясок і насенне. Старанна перамяшаць іх і «загрузіць» ў двухлітровую звычайную бляшанку (з-пад памідорнага соку, напрыклад). У дне зрабіць круглую адтуліну 0,5 см, некалькі прагнуць. На 1 кг пяску— пачак (5 г) морквы. Пры сярэдняй хуткасці сяўбы гэтага «бункера» хопіць на 30 квадратных метраў.

● Культура, якая заўжды ў пашане.

● Мароз у 2 градусы — моркве не перашкода.

● Глеба для яе вырошчвання — суглінкі ці супесь. Рэакцыя— нейтральная ці слабакіслая.

І ўсё ж прарываць усходы трэба. Гэта робяць, калі морква выпусціць два сапраўдныя лісточкі. Адлегласць паміж раслінамі — 1—2 см. Праз месяц пакідаюць «стандартныя» граніцы — да 4—6 см. У гэты перыяд вельмі важна своечасова паліць расліны. Расход вады — да вядра на 2 пагонныя метры. Гэтую колькасць вады ўносяць абавязкова нанач і ў некалькі прыёмаў.

Пасля канчатковай прарыўкі даюць дзве падкормкі. Выкарыстоўваюць настоі каравяку, птушынага памёту ў прынятых дозах. Але ўлічваючы, што морква любіць калій, кальцый і мікраэлементы, сумесь абагачаюць настоем попелу (1 літр на вядро вады) і дадаюць 40 грамаў суперфасфату.

Самую вялікую шкоду раслінам прыносіць маркоўная муха. З'явілася яна над градой — чакай бяды. З адкладзеных ля раслін і ў глебу яек выводзяцца светла-жоўтыя лічынкі. Яны маленькія і вельмі «дапытлівыя»: любяць, бы бураўчыкі, рабіць хады пад скуркай раслін.

Першымі падаюць сігнал трывогі лісты. Яны становяцца фіялетава-чырвонымі, затым жаўцеюць. Самі плады дзеравянеюць, часта бываюць з гаркотай, і хутка загніваюць.

Першы раз муха вылятае ў маі, другі — у жніўні.

Сялянская кемлівасць знайшла ўправу на шкодніка! Гэта цэлы букет мерапрыемстваў: як найранейшая сяўба падрыхтаваным насеннем (яе час якраз наступіў); чаргаваць радкі морквы, цыбулі і часнаку (морква «адганяе» цыбульную муху, а часнок і цыбуля — маркоўную); высяванне побач з морквай некалькіх раслін календулы і каляндры; пасыпанне міжрадкоўяў нафталінам, попелам, апырскванне зямлі газай (распыленне), моцным настоем хвоі; своечасовая прарыўка і тэрміновая ўборка морквы з градкі (на пах расліны, якая гіне, злятаюцца мухі з усяго наваколля); абавязковае і глыбокае рыхленне міжрадкоўяў.

Падзяліцеся насеннем

Звяртаюся да чытачоў газеты: можа, маеце насенне ядлоўца? Вышліце. Перасылку аплачу.

Ганна МАЗУРАВА, 222720 Дзяржынск, вул. 2-я Ленінская, дом 7, кв. 7.

Доследы Ю. Лібіха

Сто пяцьдзесят гадоў назад увесь свет быў узрушаны незвычайнымі вынікамі доследаў нямецкага вучонага Ю. Лібіха. Апантаны чалавек на зусім недасканалых прыборах дзень за днём і год за годам праводзіў доследы над раслінамі і глебай, імкнучыся разгадаць, што ж уваходзіць у іх састаў. Гэтаму было прысвечана... усё жыццё. І толькі калі адны і тыя ж доследы над арганічнай і зольнай часткамі пацвердзіліся дзесяткі разоў, чалавецтву было даложана, што расліна ўтрымлівае дзесяць элементаў: вуглярод, кісларод, азот, вадарод, серу, жалеза, кальцый, магній, фосфар і калій. Першыя чатыры паступаюць з паветра і вады. Астатнія пастаўляе глеба.

Усё аказалася настолькі простым, як увогуле ўсё геніяльнае. Праціўнікі кінуліся даказваць адваротнае. Але іх доследы... толькі пацвердзілі выкладкі вучонага. Пачаўся бум вакол мінеральных угнаенняў.

Феномен нямецкага вучонага праявіўся яшчэ ў адным. Ён не выступаў за празмерную азотную падкормку раслін, а лічыў, што гэты элемент яны здабудуць з паветра самі. Мо таны, паўтара стагоддзя назад, Лібіх прадбачыў наступленне нітратаў — сённяшняй нашай бяды?

ХОЧАЦЕ — ВЕРЦЕ, ХОЧАЦЕ — ПРАВЕРЦЕ

Пажар у замку «Блюстоўн»

У той дзень, вярнуўшыся пасля наведвання сваіх пастаянных пацыентаў, доктар Майк Бірн адасобіўся ў кабінеце, каб запоўніць гісторыі хвароб. У ліку іншых ён наведаў і місіс Джэймс, якая жыве ў старадаўнім асабняку пад назвай «Блюстоўн».

Гэта невялікая прадмова неабходная для таго, каб па вартасці ацаніць наступныя падзеі.

Такім чынам, адабраўшы патрэбныя гісторыі захворванняў, Бірн пачаў іх запаўняць. Складаных выпадкаў не было, і справа рухалася даволі хутка. Аднак варта было доктару раскрыць гісторыю захворвання місіс Джэймс, як самапіска ў руцэ Бірна нібыта сама забегала па паперы раней, чым ён паспеў падумаць, што трэба запісаць. Ашаломленаму эскулапу заставалася толькі чытаць нервовыя радкі, напісаныя размашыстым почыркам, зусім непадобным на яго ўласны. Змест жа паслання «ніадкуль» не ўкладваўся ў межы цвярозага сэнсу.

«...Каля поўначы мяне разбудзіў тэлефонны званок. Нейкая місіс Дэлакур, якая нядаўна ўсталявалася ў «Блюстоўне», прасіла тэрмінова прыехаць да яе, таму што з яе мужам здарылася вялікае няшчасце. Ноч выдалася непагодлівай, але я, не марудзячы, вывеў з гаража матацыкл і накіраваўся па выкліку. Калі я прыбыў на месца, у асабняку былі асветлены толькі два акны на першым паверсе. Не ведаю, што штурхнула мяне сысці з дарожкі, каб зазірнуць у іх. Я ўбачыў ляжачага адзетым на канапе ў гасцінай пажылога мужчыну і маладую жанчыну ў вячэрняй сукенцы, відаць, місіс Дэлакур, якая старанна прычосвала яго.

Хоць сцэна была вельмі дзіўнай, я не надаў гэтаму значэння і накіраваўся да ўваходу ў дом. Дзверы адчыніла місіс Дэлакур, якая выглядала вельмі ўсхваляванай і спужанай. Паводле яе слоў, калі яна ўвечары вярнулася дамоў, то знайшла мужа ляжачым без памяці на падлозе ў гасцінай. Паколькі прыслуга ўжо пайшла, ёй давялося самой усцягваць яго на ложак, дзе ён, так і не прыйшоўшы да прытомнасці, памёр каля гадзіны назад.

Жанчына была вельмі ўзрушана тым, што здарылася, і з цяжкасцю стрымлівала слёзы. Тым не менш яна расказала мне, што муж пакутаваў гіпертаніяй, і выказала меркаванне, што ён памёр ад апаплексічнага ўдару. Дарэчы, ад гэтага ж памёр і яго бацька. Знешні выгляд нябожчыка на першы погляд пацвярджаў яе здагадку: чырвоны, апухлы твар, налітыя крывёю, вытарашчаныя вочы.

Аднак, калі я аглядаў яго, то выпадкова глянуў у люстэрка, якое вісела над ложкам. У ім адлюстроўваўся твар місіс Дэлакур, што з непрытоеным страхам сачыла за маімі маніпуляцыямі.

Я не псіх. Я псіхограф

— Я вас вельмі прашу не рабіць анатаміравання, — дрыжачым голасам сказала яна. — Ён жа памёр сваёй смерцю, ці не праўда?

Я прамаўчаў і працягваў агляд. Падпарадкоўваючыся раптоўнаму імпульсу, нахіліўся ніжэй да галавы трупа і асцярожна ссунуў зачасаныя на лысіну валасы. На скуры была маленькая чырвоная кропка, падобная на след ад уколу. Краем вока я ўбачыў, як твар у люстэрку пабялеў ад жаху.

— Доктар, вы дадзіце мне цяпер пасведчанне аб смерці, каб я магла раніцай пазваніць у пахавальнае бюро? — ціхім, але нечакана цвёрдым голасам спытала місіс Дэлакур.

Я пастараўся не выдаць узнікшых у мяне падазрэнняў і сказаў, што з пасведчаннем усё ж прыйдзецца пачакаць да раніцы, паколькі трэба больш старанна агледзець нябожчыка пры дзённым святле.

Мае словы, як гэта ні дзіўна, відаць, заспакоілі гаспадыню. Ва ўсякім выпадку, місіс Дэлакур больш не вярталася да злашчаснага пасведчання, а толькі папрасіла пабыць у яе да прыходу раніцай прыслугі, таму што яна баіцца адна заставацца ў доме. Просьба была зусім натуральнай, і я згадзіўся.

Гаспадыня прыадчыніла адны з дзвярэй у гасцінай, якія, відаць, вялі ў сталовую.

— Спадзяюся, вы не адмовіцеся ад кілішка віскі? — ветліва запрасіла місіс Дэлакур. — Адчувайце сябе як дома, а я пакуль прыбяруся ў кабінеце, каб вы маглі некалькі адпачыць.

Нічога не падазраваючы, я ўзяў мой доктарскі саквояж і прайшоў міма яе ў расчыненыя дзверы, якія тут жа з грукатам зачыніліся за мной. Пачулася рыпенне ключа ў замку, і ўслед за ім голас місіс Дэлакур:

— На стале я на ўсякі выпадак пакінула ручку і чарніла. Як толькі вы выпішыце пасведчанне аб смерці, я вас выпушчу. Калі ж вы гэтага не зробіце, то раніцай я выклічу паліцыю і заяўлю, што вы дамагаліся мяне і таму забілі майго мужа.

Ад такога нечаканага павароту падзей у мяне літаральна адняло мову. Калі ж яна вярнулася да мяне, я паспрабаваў угаварыць гаспадыню, пераканаць, што яна нічога не даб'ецца сваім шантажом, але місіс Дэлакур толькі параіла не ўпарціцца і не цягнуць дарэмна час: хутка раніца, і тады мне канец.

Затым усё сціхла. Я агледзеўся. Пакой быў пусты, вокны загароджаны кратамі, а зробленыя з тоўстых дошак дзверы не паддаваліся, як я ні біў у іх. Знясілеўшы, я сеў на падлогу, вырашыўшы, што раніцай здолею пераканаць паліцыю ў маёй невінаватасці.

Не ведаю, колькі прайшло часу, ва ўсякім выпадку, за вокнамі пачало шарэць, калі за дзвярыма зноў пачуўся голас місіс Дэлакур:

— Ну як, доктар, надумалі?

Я адказаў адмоўна і патрабаваў неадкладна выпусціць мяне.

— Ну што ж, тады наракайце на сябе. Вы самі выбралі свой лёс, — злосна папярэдзіла шантажыстка.

Пасля гэтага я пачуў, як яна стала падцягваць да дзвярэй мэблю. Потым адчуў пах паленага. З кожнай мінутай ён станавіўся ўсё мацнейшым і суправаджаўся гучным трэскам палаючага дрэва. Страшэнная здагадка прымусіла мяне ўскочыць і з усіх сіл біцца ў дзверы. Але безвынікова. Я кінуўся да акна, за якім ужо скакалі языкі полымя. Са звонам трэскалася шкло. Я быў схапіўся за краты, але яны так накаліліся, што ад нясцерпнага болю я тут жа адхапіў руку.

Цяпер полымя выбівалася і з-пад дзвярэй. З кожнай мінутай паветра рабілася ўсё больш гарачым, абпальваючы лёгкія. Потым загарэлася падлога, і агонь хутка папоўз да мяне, пакуль не загнаў у самы далёкі куток. Ад нясцерпнай гарачыні я закрыў твар рукамі і праваліўся ў нябыт...»

На гэтым ручка, якая няспынна бегала па паперы, раптам замёрла. Нібыта выйшаўшы з трансу, доктар Бірн з абурэннем глядзеў на амаль цалкам спісаную ім гісторыю захворвання місіс Джэймс. Што было з ім? Прыпадак? Нечы гіпноз? Калі б не матэрыяльнае пацвярджэнне таго, што здарылася, — накрытыя нервовымі радкамі лісты, гэта можна б было палічыць за галюцынацыю. А так...

З прычыны сваёй прафесіі доктар Бірн быў перакананым матэрыялістам, які не дапускаў думкі аб якіх-небудзь незямных сілах, якія ўсяляліся ў людзей. Тым не менш штосьці прымусіла яго напісаць сапраўдны дэтэктыўны расказ, хоць ні багатай фантазіяй, ні тым больш схільнасцю да літаратурнай творчасці ён не вызначаўся.

Асцярожныя роспыты мясцовых старажылаў канчаткова паставілі доктара Бірна ў тупік. Аказваецца, у свой час у асабняку «Блюстоўн» на самай справе жылі муж і жонка Дэлакур, прычым муж трагічна загінуў у час пажару, які адбыўся, калі жонка гасцявала ў знаёмых у Лондане. У архіве мясцовага муніцыпалітэта Бірн знайшоў нават адпаведны запіс аб гэтым здарэнні. Прычым адбылося яно менавіта 31 кастрычніка, у той жа дзень, калі ён запісаў загадкавае пасланне, але толькі дваццаць гадоў назад.

Другая нечаканасць чакала Бірна ў суседнім гарадку Бексхіл, куды яго прывялі пошукі разгадкі пісьма з «ніадкуль». Тамашні стары вікарый успомніў, што прыблізна ў той жа час з гэтых месц таямніча знік нейкі доктар Оўлдфілд. Паколькі ён быў халасцяком ды да таго ж меў рэпутацыю дзівака, паліцыя не стала праводзіць расследаванне, палічыўшы яго раптоўны ад'езд звычайным дзівацтвам. Дарэчы, місіс Дэлакур пасля пажару перабралася ў Лондан і, па чутках, хутка з'ехала за мяжу.

Больш ніякіх слядоў даўняй трагедыі доктару Бірну знайсці не ўдалося. Што ж датычыць самога «паслання», то парапсіхолагі, да якіх нарэшце звярнуўся Бірн, аднеслі яго да ліку выпадкаў так званай спантаннай псіхаграфіі, або аўтаматычнага пісьма.

Што такое псіхаграфія?

Цяпер гэты феномен добра вядомы спецыялістам у галіне экстрасенсорных з'яў. Псіхаграфіяй, або аўтаматычным пісьмом, яны называюць працэс атрымання сэнсавай інфармацыі міма волі чалавека. Аб тым, як гэта адбываецца, вельмі даходліва расказвае псіхограф В. Баграмаў: «Дзіўнае ўсведамленне ўстаранення ад таго, што нібы не табой створана. Нібыта хтосьці падказаў. Нейкая энергія прасілася звонку... Усё, што я пісаў, было новае, незвычайнае, не характэрнае для мяне. Не мае думкі, вывады, не мой жыццёвы вопыт».

Аднак, калі Баграмаў свядома запісвае думкі, што прыходзяць аднекуль, то ў большасці іншых выпадкаў чалавек-аператар толькі трымае ручку, а яна сама рухаецца па паперы. Паколькі ён не траціць часу на абдумванне, хуткасць пісьма значна вышэйшая, чым звычайна. Напрыклад, зарэгістраваны выпадак, калі за час паўгадзіннага сеанса было запісана 2.400 слоў. Пры гэтым нярэдка не толькі мяняецца почырк пішучага, але і наогул могуць з'яўляцца тэксты на незнаёмай аператару мове. А славутая Джуна расказвала, што прыблізна за паўгода да чарнобыльскай катастрофы, у вершы, якія прыходзілі аднекуль звонку, раптам сталі ўкрапвацца незразумелыя формулы, у якіх вельмі часта сустракалася загадкавае спалучэнне «Ас4», якое суправаджалася карцінамі нейкіх, як ёй падалося, вулканічных вывяржэнняў. І толькі пасля аварыі на атамнай электрастанцыі яна зразумела, што невядомы карэспандэнт дыктаваў ёй: «АЭС-4»!

Сяргей ДЗЁМКІН.

«Тэхналогія» сяўбы

Сёння змяшчаем матэрыял, які задаволіць многіх нашых чытачоў-агароднікаў. Звернем увагу на дзве акалічнасці. Па-першае, тэрміны сяўбы. Прыведзены сярэднія раскладкі. У залежнасці ад ступені «спеласці» глебы, яны могуць быць вызначаны раней ці наадварот, пазней. У любым выпадку глеба павінна быць прагрэта хаця б да 5—7 градусаў. У мёрзлай і халоднай некаторае насенне загіне ці будзе з зачаткамі розных хвароб.

Па-другое, угнаенні. Зноў жа гэта толькі кіраўніцтва да дзеяння. Кожны дачнік і селянін проста абавязаны ведаць такія катэгорыі, як ступень абагачэння ўчастка пажыўнымі рэчывамі і кіслотнасць. Гэта зыходныя даныя. Яны і толькі яны «дыктуюць», чаго і колькі ўнесці. Так што кожнаму трэба схадзіць са сваёй глебай у мясцовую аграхімлабараторыю. Вопытныя спецыялісты зробяць пашпарт зямлі. Вось ім і трэба кіравацца пры ўнясенні ўгнаенняў.

Разлік у табліцы зроблены на ўчастак памерам 10 квадратных метраў.

Культура	Месяц ці дзень пачатку сяўбы	Грамаў насення на 10м²	Глыбіня загортвання ў см	Адлегласць: Паміж радкамі (см)	Адлегласць: Паміж раслінамі (см)	Угнаенні (кілаграмаў): Гной	Салетра	Суперфасфат	Калій
Боб	25.IV	300	5—6	30—50	20—30	—	0,1	0,25	0,15
Гарох	25.IV	300	3—5	20—50	1—3	—	0,05	0,25	0,2
Фасоля	20.V	200	2—4	40—50	20—30	—	0,05	0,2	0,2
Кукуруза	20.V	30	3—6	50—60	25—30	40	0,1	0,15	0,2
Сельдэрэй	IV	1,5	1	40	12	—	0,25	0,4	0,3
Пятрушка	IV	4	1	25—40	8—12	—	0,1	0,2	0,1
Пастарнак	IV	6	0,5—1,5	40	15	30	0,1	0,2	0,1
Бручка	10.V	3	1	40—50	30	20	0,1	0,3	0,4
Буракі	IV	18	2—4	20—50	8—15	—	0,1	0,3	0,4
Морква	IV	8	1—1,5	30—40	4—6	—	0,1	0,3	0,25
Агуркі	31.V	8	1—1,5	100—150	15—20	60	0,1	0,3	0,3
Рэпа	IV—VI	2	1,5—2	30	20	—	0,1	0,2	0,3
Рэдзька	VI	8	3	20—40	8—10	—	0,1	0,2	0,3
Радыска	IV	18	1—2	10—40	2—4	—	0,1	0,2	0,3
Гарбузы	25.V	3	3—4	100—200	80—150	40	0,15	0,3	0,3
Салата	IV	3	1—1,5	50	20×20 стужкамі	50	0,3	0,4	0,3
Кроп	IV—V	20	1,5—2	да 70	10×10 стужкамі	40	0,2	—	0,2
Шчаўе	IV—VIII	6	2—3	20—30	10×10 стужкамі	40	—	—	—
Цыбуля-парэй	IV	6—8	1—1,5	15—40	5—8	100	0,4	0,5	0,4
Цыбуля-батун	IV	10—12	1—1,5	15—40	5—8	80	0,4	0,5	0,3

ТЭЛЕБАЧАННЕ

15 красавіка

Беларускае тэлебачанне

9.40. «Блакітныя гарады». Фільм-канцэрт.
10.45. Студыя «Мэта».
16.30. «Наваселле ў браткі Труса», «Слова гонару», «Чарцяня № 13», «Плошча кардонных гадзіннікаў». Мультфільмы.
17.25. Выступае аркестр народных інструментаў СШ № 190 г. Мінска.
18.00. Дак. фільмы «Заложнікі», «Скарб Багаяўленскай поймы».
19.00. Панарама.
19.25. Абласныя навіны (Гомель).
19.35. Наш каментарый. «Мара ці прывід?».
19.40. Сустрэча з міністрам народнай адукацыі Рэспублікі Беларусь В. А. Гайсёнкам. Прамая лінія.
20.25. Калыханка.
20.45. Гандаль-дайджэст.
21.00. «Я люблю балет». Адкрыццё Міжнароднага фестывалю харэаграфічнага мастацтва.
22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
23.30. НІКа.
23.45. «Я люблю балет». Працяг.

І канал. Астанкіна

10.00. Спартыўная гімнастыка. Міжнародны турнір «Зоркі свету-92».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. Пад знакам «Пі».
11.55. Народныя мелодыі.
12.05. Дак. фільм «Мусавір».
12.25. Фермата.
12.55 «Як дабіцца поспеху».
13.15. Тэлемікст.
14.00. Навіны.
14.20. Сёння і тады.
14.50. «Старэйшы сын». 2-я серыя.
16.00. Канцэрт групы «Флітвуд-мэк».
17.00. Навіны.
17.25. Мультфільм.
17.30. Сустрэча з пісьменнікам Леанідам Барадзіным.
18.45. «Справа Сухаво-Кабыліна». 3-я серыя.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Партрэт на фоне». Людміла Зыкіна.
21.20. Фермата.
22.00. Дак. фільм «Зыход» (1945—1947 гг.) з серыі «Вогненны слуп».
23.00. Навіны.
23.25. «Танцы, танцы, танцы».
23.45. «Старэйшы сын». 2-я серыя.

Канал «Расія»

10.35. «Дэтэктыўная гісторыя аб траццякоўскіх шэдэўрах».
10.55. Расія і свет. Інфармацыйна-аналітычная праграма.
11.25. Гістарычныя нататкі аб Смольным.
11.50. «Санта-Барбара». 32-я серыя.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлеагляд «Далёкі Усход».
15.45. Вольны час. «Увага: здымаю».
16.00. Дзённік з'езда.
16.15. Школа для менеджэраў.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Наш сад.
17.30. Тэлетэатр Расіі. Д. Сэлінджэр. «Лапа-расцяпа».
18.40. Весткі.
19.00. Футбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. «Дынама» (Кіеў) — «Спарта» (Прага).
20.50. Экспацэнтр прадстаўляе...
20.55. Справаздача аб рабоце з'езда народных дэпутатаў Расіі.
22.00. Весткі.
22.25. Працяг справаздачы аб з'ездзе народных дэпутатаў Расіі.
23.25. Джазавая майстэрня.

16 красавіка

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Гімназісты». Тэл. дак. фільм.
9.35. «Слова ў слова». Фільм-канцэрт.
9.55. «Гу-га». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі.
16.30. Беларуская літаратура. 9-ы клас.
17.00. «Вер-не-вер». Мультфільм.
17.20. Дзіцячая тэлефілармонія.
18.00. «Спадчына». Дак. фільм.
18.25. Факты і меркаванні.
19.00. Панарама.
19.25. Абласныя навіны (Гродна).
19.35. Зачытайце маё пісьмо...
19.40. Тыдзень беларускага ўрада.
19.55. «Праз усю вайну». Муз. фільм.
20.15. Калыханка.
20.35. Аб'яднанне «Крок» прадстаўляе... Студыя «Сэнс».
22.20. НІКа.
22.35. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

І канал. Астанкіна

5.00. Раніца.
7.35. Мультфільмы «Каменная кветка», «Запіскі Пірата».
8.05. Канцэрт ансамбля «Харошкі».
8.50. «Справа Сухаво-Кабыліна». Фільм другі.
10.00. Брэйн-рынг.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. У свеце жывёл (з сурдаперакладам).
12.10. З анталогіі твораў для аркестра народных інструментаў.
12.55. Дак. фільм «Аўчарка».
13.15. Тэлемікст.
14.00. Навіны.
14.25. «Я хачу ўбачыць музыку...»
14.55. «Мая жонка — бабуля». Маст. фільм.
16.00. «Знаёмцеся з Японіяй».
17.00. Навіны.
17.25 «Гісторыя без слоў». Мультфільм.
17.30. «Мафія саўгаснага маштабу».
17.55. ...Да 16 і старэйшым.
18.35. «Справа Сухаво-Кабыліна». Фільм другі.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Аўтарская праграма Юліяна Паніча «Дарога дамоў».
22.00. Дак. фільм «Адраджэнне нацыі» (1947—1948 г.г.) з серыі «Вогненны слуп».
23.00. Навіны.
23.25. Дзевятка.
23.55. Футбол. На шляху да Уэмблі.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Іспанская мова. 1-ы год навучання.
7.55. Вольны час. «ТБ»-атэлье».
8.10. Іспанская мова. 2-гі год навучання.
8.40. Руская мова.
9.10. «Меліхаўскі летапісец».
9.35. Футбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. «Дынама» (Кіеў) — «Спарта» (Прага).
11.05. Азірніся, Расія! Паэт Ганна Баркова.
11.35. Д. Сэлінджэр. «Лапа-расцяпа».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. «Урал-ТБ».
15.45. Педагогіка для ўсіх.
16.15. Мегаполіс.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Непазнаны Сусвет.
17.45. Крымінальныя весткі.
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Студыя «Нотабене».
18.55. Рэклама.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Праграма «ЭКС».
19.40. Пятае кола.
20.10. «Начны сеанс». Маст. фільм.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Рок-канцэрт. Барыс Грабеншчыкоў.

РАДЫЁ

16 красавіка

12.00 — «Апоўдні». 13.00 — «У абедзенны перапынак». 14.00 — «Альпійская балада». Музычны радыёспектакль. 15.15 — да 110-годдзя з дня нараджэння Я. Купалы. «Яна і я». Радыёпастаноўка. 16.05 — «На павароце». Праграма для юнацтва. 16.35 — «Першыя сцяжынкі». 17.00 — «Эканамічны дзённік». 17.10 — эстрадны канцэрт. 17.40 — «Ад нашага ўласнага карэспандэнта». 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 19.45 — вячэрняя казка. 20.00 — «Дзень нашага жыцця». 21.00 — «Ад шчырага сэрца». Музычная праграма. 22.00— «Клопат». Медыцынскі веснік. 22.10 — «Мы і свет». Міжнародная праграма. 23.10 — «Выбраныя старонкі музыкі Ф. Ліста». 0.00 — «Начны канал».

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ. СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Люстэрка». Інфармацыйная панарама.

Пагадненне аб парадку вырашэння спрэчак, звязаных з ажыццяўленнем гаспадарчай дзейнасці ў краінах СНД.

Актуальная тэма. **«Ці не пагрозіць нам Руцкой пальчыкам?»**

«Са шчытом, але без мяча». Не спадае грамадскі інтарэс да работы органаў дзяржаўнай бяспекі...

«Бюро даведак».

«Кругагляд». Агляд міжнародных падзей.

Паведамленне Дзяржкамстата аб сярэдняй заработнай плаце па асобных галінах народнай гаспадаркі, аб вытворчасці скуранога абутку, аб беларускай мове ў агульнаадукацыйнай школе.

«Пасрэднік». Інфармацыйна-рэкламны раздзел.

З культурай у нагу. Тры пісьмы на адну тэму.

Дасье на далікатную тэму. **«Дык куды хадзіў пешшу цар?»**

У канцы нумара.

НА ДВОР'Е

15 красавіка

Сёння ўдзень па рэспубліцы пераменная воблачнасць, па паўночнаму захаду дажджы. Тэмпература паветра ў Віцебску і Магілёве —10—11, Мінску, Гомелі —10—12, Гродна —13—15, Брэсце —15—17 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак: 16 красавіка без ападкаў, 17-га па паўночнаму захаду ўначы, месцамі ўдзень пройдуць дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ўначы 3—8, удзень —13—18 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 32-51-05, аддзела пісьмаў—32-04-52, 32-41-92, навін—32-15-02, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

ПА НУМАРУ ДЗЯЖУРЫЛІ: член рэдакцыйнай калегіі Людміла Рыжанкова, першы намеснік адказнага сакратара Яўген Ляхаў, старшы карэктар Ала Сабалеўская.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Тыраж 81.784. Індэкс 63.850. Зак. № 77. Выходзіць 250 разоў на год. Нумар падпісаны ў 21.05.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12